

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Све је спремно да 14. септембра исплатимо државну помоћ, највећу икада, а пре тога ћемо исплатити пензије за све категорије пензионера. Након тога, уследиће и исплата 22. септембра, рекао је Реља Огњеновић, директор Фонда ПИО

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

СЕПТЕМБАР ЋЕ БИТИ МЕСЕЦ ПЕНЗИОНЕРА

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Реља Огњеновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
011/2030-744

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Разговори кроз време

Сви смо, вероватно и пречесто, слушали реченице које почињу фразом „У моје време...“, која нас је углавном иритирала и изазивала досаду, док у неком тренутку нисмо схватили да је и сами све чешће користимо. Као што смо схватили да такође све чешће не разумемо сасвим успутни разговор младих који чујемо у пролазу, па чак ни све изразе које користе наша деца и унучи. Делује да њихов речник еволуира вртоглавом брзином а да ми не стижемо да се редовно ажурирамо.

У суштини ствар је једноставна – заборавили смо у генерацијски јаз, мешавину стилова комуникације, вредности и навика, које живот чине збуњујућим али и богатијим. Ништа ново, млађе и старије генерације сударају се од, па, одувек. Најмање око 2.500 година у писаној евиденцији, и готово сигурно откако постоје људи. У свом делу „Реторика“, из четвртог века пре нове ере, старогрчки филозоф Аристотел је писао о младима: „Мисле да све знају и увек су сасвим сигурни у то.“ Звучи тако актуелно и познато.

Данас на планети, једне поред других, живи више различитих генерација него у било ком другом тренутку у људској историји. Историјски догађаји и контексти сваке од тих генерација утицали су на њихов скуп вредности, искуства, на то како комуницирају, како функционишу на радном месту, како воле да буду виђени. Али свака од њих доноси нешто вредно: старији искуство, средовечни посвећеност и прагматичност, млади креативност и иновације. У многим домовима они живе и под једним кровом, иако наизглед у различитим световима.

Мада се, рекосмо, генерације „сукобе“ буквално миленијумима, због брзог технолошког напретка у 20. и 21. веку те разлике су постале израженије јер се свет убрзано мењао. Теорија „друштвених генерација“ каже да људи рођени у истом периоду, обликовани истим историјским

догађајима и сазрели у сличном временском тренутку, деле и културне референтне тачке које утичу на њихов однос према свету. Али као и код сваке етикете и генерализације, претерано поједностављивање води до стереотипа и пристрасности. Јер – нема сваки члан исте генерације исти став према свом историјском искуству, као ни према садашњости. Година рођења само

је један од безброј фактора који нас обликују, па се у сусрету генерација треба најпре водити поштовањем а не претпоставкама, и нарочито не предрасудама. Да поменемо уобичајене – на пример, не боре се сви бумери са технологијом, нити су сви млади бучни и површни.

Међугенерациска комуникација односи се пре свега на повезивање. На слушање, вредновање и поштовање једни других. Такође се ради и о признавању разлика али и препознавању сличности сваке генерације. Уз то је важно и да модификујемо своје понашање како

бисмо поштовали оно што воле наша одрасла деца и унучи, а и зато што треба ићи у корак са временом и не остати заглављен у прошлости.

Разлике су у реду, оне су присутне и неизбежне, али потреба за другима, потреба да делимо, да разумемо и помажемо, да нас неко уважи и саслуша – све то је универзално. Иако на породичним скуповима док баке и деке причају о „добрим старим временима“, тинејџери шаљу поруке пријатељима испод стола, обе стране имају добре намере – само користе различите алате за повезивање.

Генерациске разлике су ретко кад заиста проблем, проблем су наше предрасуде. У том смислу, разумевање некога старијег или млађег нема никакве везе са годинама, већ само са трудом. Који уосталом захтева свака ефикасна комуникација. Јер – испод свих тих модерних израза или високих година рођења, сви само желе да их неко разуме, примети и да можда буду схваћене њихове поруке, па и оне испуњене емотиконима.

М. Јовановић

Фото: Pexels

Трибине схваћене на прави начин – као прилика за разговор и предлоге

Септембар ће бити месец пензионера

Дијалог, подршка и конкретни одговори на питања корисника пензија обележили су и трибину Републичког фонда ПИО и САПЕНС-а одржану 6. августа на једној од централних београдских општина, општини Врачар.

Обраћајући се пензионерима, којих је било више од 200, директор Фонда, Реља Огњеновић, захвалио је на топлој дочеку и известио кориснике о спровођењу мера помоћи државе у наредном периоду.

– Завршили смо израду закона о исплати државне помоћи, у сарадњи са Министарством финансија и ресорним Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Све је спремно да 14. септембра исплатимо државну помоћ, а пре тога ћемо исплатити пензије за све категорије пензионера. Након тога, уследиће исплата 22. септембра, и ја се надам да су пензионери јако задовољни. Радује ме могућност да овде чујемо и нове идеје, јер су и прве идеје о државној помоћи потекле са наших трибина, тако да показујемо да је пун погодак што ми на овај

У Старој Пазови: председник општине Ђорђе Радиновић, Реља Огњеновић, директор РФ ПИО, Јагода Лазаревић, министарка унутрашње и спољне трговине, и проф. др Андреја Савић, председник САПЕНС-а

начин долазимо код пензионера – рекао је Огњеновић.

Он је истакао да су континуитет и брига о пензионерима основ функционисања и Владе Републике Србије и Фонда ПИО.

– Подсетићу да смо за ово време просечну пензију која је 2012. на Врачару била 34.000 динара, успели да повећамо преко 2,5 пута, и да сада она износи више од 87.000, што показује да држава ради и тако ће наставити и у наредном периоду, а за наше пензионере спремамо и нова пријатна изненађења – изјавио је директор РФ ПИО.

Председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић, навео је да САПЕНС као кровна организација заступа укупне интересе целокупне пензионерске популације у Србији, а да корисници пензија чине 22,1 одсто укупног становништва.

– Ми смо значајна друштвена структура и нама је изузетно важно и стало до будућности наше државе – казао је Савић изразивши задовољство што је држава, како је навео, широм отворила врата за све идеје и предлоге од којих је велики део упућен управо захваљујући трибинама.

Фонд ПИО и САПЕНС наставио су са активностима усмереним на подршку пензионерима 22. августа на још једној београдској општини – у Земуну, у насељу Алтина.

– Данас сам дошао да вам кажем две важне ствари. Прва је да смо урадили све што је требало да би 14. септембра исплатили ову велику помоћ, највећу икада, за наше пензионере, и свих 377,2 милиона евра који иду за пензионере биће исплаћени тада. До тада ћемо исплатити пензије, чак и неки дан раније, како би септембар, као што сам већ рекао, био баш ваш месец, месец пензионера. А пре краја године вас чека и озбиљно повећање пензија – поручио је Реља Огњеновић, директор Фонда ПИО, и поновио да се за исплату ове помоћи ниједан динар нисмо задужили, ниједан динар нисмо позајмили, и да је тај новац резултат доброг руковођења државом,

доброг руковођења Министарством финансија и домаћинског односа руководства Фонда ПИО.

Огњеновић је пензионери-ма Алтине, којих је било око 250, захвалио на топлој дочеку и обећао да ће доћи бар још једном до краја године и да ће редовно долазити убудуће.

– На територији општине Земун има око 40.000 пензионера и они заслужују да их сваке године позитивно изненадимо, да их обрадујемо новим пакетима и са више одласка у бање. Ове године смо испунили апсолутно све расположиве капацитете у бањама и одвојили више од милијарду динара за десетодневну рехабилитацију пензионера, а гледаћемо да идуће године урадимо још више – истакао је директор Фонда.

Председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић, рекао је да су се трибине

Пензионери Алтине расположени за разговор

Фонда ПИО и САПЕНС-а показале као пун погодак.

– Данас настављамо серију трибина веома корисних за пензионере, јер су многе идеје, сугестије, примедбе које сте на њима износили ушле у разне елаборате и званична документа која смо ми у форми предлога

Директор Фонда информисао је и пензионере Врачара о свим исплатама у септембру

пласирали државним органима. Највећи допринос у том контексту дао је менаџмент Фонда ПИО на челу са директором Рељом Огњеновићем. Оно што је држава урадила, и са чиме смо ми врло задовољни, то је поштовање и један заиста достојанствен однос према пензионерима – истакао је Савић.

Нови сусрет са пензионери-ма одржан је 25. августа у Старој Пазови.

– Доносимо добре вести – поред адаптирања објекта Фонда ПИО у Старој Пазови, који смо урадили заједно са локалном самоуправом и уз велику подршку председника општине Ђорђа Радиновића, данас покушавамо да решимо и друге проблеме пензионера. Битно је да најавим да смо почели са припремама да Стара Пазова добије филијалу Фонда ПИО. То је један од већих задатака где показујемо да бринемо и о нашим корисницима и о осигураницима. Сматрамо да Стара Пазова заслужује да има филијалу Фонда ПИО, тако да ћемо у наредном периоду, надам се до краја године, то и урадити – рекао је Реља Огњеновић, директор РФ ПИО, на трибини која је окупила више од 370 пензионера из Старе Пазове, Нове Пазове и Бановаца.

Огњеновић је потврдио да је све спремно за исплату највеће државне помоћи и нагласио да ће пензија за август у септембру бити исплаћена неки дан раније од уобичајеног. Поред тога, најавио је и значајно повећање пензија пре краја године.

Велико интересовање пазовачких пензионера за трибину

Директор Фонда је подсетио да је просечна пензија корисника у Старој Пазови у периоду од 2012. године до данас повећана за чак 125 процената, што, како је навео, потврђује вредан рад институција у претходном периоду. Један од наредних циљева, кроз прављење заједничких планова, јесте и да просечна пензија 2030. године достигне 750 евра.

На трибини је учествовала и министарка унутрашње и спољне трговине, Јагода Лазаревић, која је изразила задовољство због великог одзива најстаријих грађана Старе Пазове и подсетила да је непосредна комуникација најбољи начин да се добију информације о томе шта би држава, односно Влада Републике Србије, још могли да ураде за њих.

Како је навела, велики пакет помоћи који је припремљен, и у великом делу намењен управо пензионерима, износи готово милијарду евра.

– То је други од два важна стуба развоја Републике Србије – еко-

номски развој и подршка и брига о грађанима. Бригу и подршку држава показује на конкретан и врло јасан начин, не први пут, а свакако не ни последњи пут – истакла је министарка Лазаревић и подвукла да верује у снагу заједница, као што је овај део Срема, снажне, јаке економије, која ће да буде покретач и мотор развоја и осталог дела Србије да би корисници у годинама које долазе живели још боље.

Председник САПЕНС-а, проф. др Андреја Савић, истакао је да су трибине у овом формату постале готово прави бренд. Он је поделио информацију да је у Народној скупштини Републике Србије у току расправа, те се очекује да ће се у наредним данима, кроз усвајање сета одговарајућих закона, створити и правни основ за исплату најављеног пакета државне помоћи.

Трибином организовано за кориснике пензија у Иригу, 27. августа, заокружен је обилазак Сремског округа.

Захваливши иришким пензионерима на лепом дочеку и

доброј енергији, Реља Огњеновић, директор Фонда ПИО, истакао је да је сваки пензионер подједнако важан.

– За нас не постоје мале и велике општине, не постоји мали и велики број пензионера. Сваки пензионер нам је важан и од њих желимо да чујемо шта је то што треба да радимо у наредном периоду и да им представимо шта је оно што смо досад урадили, а свакако имамо доста резултата – изјавио је Огњеновић, подсетивши на детаљне мере државне помоћи чија исплата предстоји у септембру, и најављујући ново усклађивање пензија пре краја године.

Проф. др Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије, такође је подвучио да се кроз посету општини Ириг која има релативно мали број корисника пензија, показује да је однос према различитим срединама подједнак, и да се пажња свима равномерно посвећује.

– Очекујемо да и данас чујемо како корисници пензија доживљавају предложене мере. Све досад се показало и испољило у заиста позитивном контексту и ми смо веома задовољни реакцијом највећег броја пензионерске популације – рекао је председник САПЕНС-а и поновио да су трибине показале да је идеја директне комуникације уродила плодом.

Све трибине Фонда ПИО и САПЕНС-а подржали су и партнери: Банка Поштанска штедионица и компанија „Дунав осигурање“.

Г. О.

ПОТВРДА ОДГОВОРНОГ И ТРАНСПАРЕНТНОГ ПОСЛОВАЊА РФ ПИО

Позитиван извештај ДРИ

Државна ревизорска институција је извршила ревизију свих финансијских извештаја који чине Завршни рачун Републичког фонда ПИО за 2025. годину и према мишљењу ревизора, извештаји су припремљени по свим материјално значајним питањима у складу са Законом о буџетском систему и осталим прописима који се односе на поступање корисника буџетских средстава и корисника средстава организација за обавезно социјално осигурање.

Осим са Законом о буџетском систему, усклађеност је контролисана и са Уред-

бом о буџетском рачуноводству, Правилником о начину припреме, састављања и подношења финансијских извештаја корисника буџетских средстава и корисника средстава организација за обавезно социјално осигурање, Правилником о стандардном класификационом оквиру и Контном плану за буџетски систем и Правилником о рачуноводственим политикама корисника буџетских средстава и корисника средстава организација за обавезно социјално осигурање.

У завршном Извештају Државне ревизорске институције наведено је да су при-

бављени ревизијски докази у поступку ревизије довољан и адекватан основ за изнето позитивно мишљење.

Таквим ставом Државне ревизорске институције је и ове године потврђено да су финансијски извештаји Фонда сачињени у складу са законом и важећим прописима, без утврђених неправилности и без препорука за даље поступање.

Ово је још један доказ да се средствима пензионера управља одговорно, домаћински и у складу са највишим стандардима финансијског пословања.

Г. О.

Обезбеђена средства за нову финансијску подршку

Управни одбор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање одржао је 11. августа 2026. године седницу на којој је, поред осталог, донета Одлука о изменама и допунама Финансијског плана Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање за 2026. годину и усвојена Информација о финансијском пословању РФ ПИО за период јануар–јун 2026. године.

Основни разлог за измену Финансијског плана је обезбеђивање средстава за реализацију нове финансијске подршке која ће бити исплаћена свим корисницима пензија, као и корисницима новчане и социјалне помоћи, у складу са најављеним законом.

Бојана Поповић, директорка Сектора за финансијске послове РФ ПИО

– На основу предлога закона у чијој смо изради учествовали, као представници Фонда, договорено је да ће помоћ бити исплаћена свим корисницима пензија који имају пребивалиште на територији Републике Србије, у зависности од висине пензије. Фонд ће исплатити једнократну помоћ лицима која су остварила право на старосну, превремену старосну, инвалидску и породичну пензију, лицима која су

Са седнице Управног одбора РФ ПИО одржане 11. августа

остварила право по основу II и III категорије инвалидности, односно преостале радне способности у складу са чл. 223 и 225 Закона о ПИО, као и инвалидној деци – корисницима привремене накнаде код Фонда, а којима се исплата врши на територији Републике Србије и који имају право на исплату пензије за месец август 2026. године – рекла је Бојана Поповић, директорка Сектора за финансијске послове.

Укупан буџет Фонда Ребалансом је утврђен у износу од 1.429,45 милијарди динара, што је 4,7 одсто више од првобитно утврђеног Финансијским планом Фонда, чиме су обезбеђена средства за несметано функционисање Фонда и реализацију права и услуга намењених корисницима пензија.

Када је реч о финансијском пословању, у првих шест месеци 2026. године укупни приходи и примања Фонда износили су скоро 667 милијарди динара, што је готово половина планираних средстава за целу 2026. годину. Приходи од доприноса за ПИО од осигураника остварени су у износу од 520,78 милијарди динара, што представља остварење од 49,87 одсто у

односу на планирана средства, а у односу на исти период претходне године, остварени приходи су виши за 13,62 одсто.

Посебна пажња и ове године усмерена је на унапређење положаја пензионера. Пензије и новчане накнаде усклађене су за 12,2 одсто, почев од исплате за децембар 2025. године. Поред тога, корисницима пензија чија пензија износи до 73.734,14 динара, у складу са Уредбом Владе Републике Србије, месечно се исплаћује и новчани износ као увећање уз пензију, закључно са пензијом за новембар 2026. године.

Подсећамо да је од 1. јануара 2026. у примени и нови Правилник о друштвеном стандарду корисника пензија, којим је уведен нови вид друштвеног стандарда – међугенерациска солидарност и друштвена инклузија корисника пензија. Овај програм обухвата међугенерациске радионице, конференције, сусрете и различите облике размене искустава и знања између корисника пензија и млађих генерација, као и активности усмерене на задовољавање социјалних, физичких, културних и духовних потреба пензионера.

Новим правилником унапређен је и систем друштвеног стандарда, па је за финансирање трошкова рехабилитације корисника пензија предвиђено 74 одсто укупних средстава, док је за остале видове друштвеног стандарда издвојено 26 одсто. Од априла је почело упућивање корисника на рехабилитацију у неку од 27 бања. Од 63.303 пријављена, 22.079 пензионера је остварило ово право. У марту ове године, преко општинских удружења отпочела је подела једнообразних, стандардизованих пакета солидарне помоћи пензионерима са најнижим примањима (од ове године пензионерима чија су примања до висине најнижег законског износа пензије за категорије запослених и самосталних делатности, увећаног за 10 одсто). Пакете је добило 105.546 корисника, што је 10.927 корисника више у односу на претходну годину.

Подаци о финансијском пословању у првих шест месеци ове године потврђују да се пословање Фонда одвија у складу са усвојеним Финансијским планом и да су обезбеђена средства за редовно остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања.

Г. О.

ПОКЛАПАЊЕ СТАЖА МОЖЕ ДА УГРОЗИ ИСПУЊЕЊЕ УСЛОВА ЗА ПЕНЗИЈУ

Најчешћи случајеви – истовремени рад у више држава

„Поклапање стажа“ можда звучи као необичан термин, али у пракси се среће доста често – увек када неко има пензијски стаж навршен по више основа у истом календарском периоду. За стаж је карактеристично да није могуће дуплирати његово трајање тако што радите два посла истовремено. Чињеница да неко ради два посла сама по себи не значи и да постоји поклапање стажа. Да би постојало поклапање, потребно је да у матичној евиденцији постоје регистровани подаци за најмање два периода рада истовремено. Када се то деси, лако долази до забуне. Осигураник може да помисли да има више стажа него што закон дозвољава. Некада то доведе и до грешке у процени када ће бити испуњени услови за пензију.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању јасно уређује питање осигурања у случају када неко испуњава више од једног услова за обавезно осигурање. Приоритет постоји по категоријама, а у неким случајевима и у оквиру категорије осигурања. На пример, ако сте запослени, али истовремено и водите предузетничку радњу – ви сте само осигураник запослени. Тачно је, осим што ваш послодавац плаћа доприносе за вас као радника, у обавези сте да и сами плаћате доприносе за самосталну делатност. У случају запослења са непуним радним временом, лице може да има и неколико послодаваца истовремено, с тим што укупно радно време не

може да пређе пуно – као да је послодавац само један. И максимално трајање стажа је увек оно које одговара календарском периоду, дакле – поклапања нема. Честа ситуација је и да неко уз радни однос или самосталну делатност обавља и послове по уговору о делу. И у овом случају је закон јасан – осигурање је само једно и то оно по радном односу или по самосталној делатности. Самосталци такође могу да испуне услове за осигурање по више услова. На пример, ништа вас

Дакле, закон је јасан. Колико год послова да обављате истовремено, у једној години можете да имате максимално 12 месеци стажа осигурања. Наравно, ово не важи за бенефицирани стаж, али то није тема овог чланка. До грешке долази када у матичној евиденцији постоје пријаве на осигурање по више различитих основа, а некада чак и подаци о навршеном стажу који када се саберу у оквиру једне године дају збир већи од календарског трајања стажа.

не спречава да истовремено budete оснивач предузећа и да у њему радите, а да уз то и водите предузетничку радњу или да возите такси. У оваквим случајевима закон чак омогућава избор приоритетног осигурања у оквиру категорије самосталних делатности, али суштина је да је осигурање опет – само једно. Зараде остварене у истом периоду могу да се сабирају, али стажеви не.

Најчешће до забуне доводе случајеви поклапања стажа који су резултат истовременог рада у две или више држава. Обично до поклапања не долази између два радна односа, јер је такав случај практично тешко могућ. Међутим, када је рад повремени – сезонски или по потреби, ситуација је сасвим другачија. На пример, запослени који за време годишњег одмора оде у другу државу и тамо ради неки

краткотрајан сезонски посао – најчешће у пољопривреди или угоститељству. Самосталац који истовремено води фирму у Србији и ради у другој држави и слично. Пољопривредници који повремено, једном или више пута у току године, у другој држави раде сезонске послове. Бројни су примери.

На жалост, међународни споразуми о социјалном осигурању које је Србија закључила са другим државама најчешће не регулишу питање двоструког плаћања доприноса. Ово у пракси значи да ако заиста радите у две државе обично немате основ да се ослободите уплате доприноса у једној од њих. Бићете у обавези да измиристе све што је прописано, а када једном дођете до година да размишљате о пензији неће бити нимало чудно ако мислите да у таквом периоду заправо имате два стажа – по један у свакој држави. Зашто и не бисте, када сте доприносе плаћали у обе државе. Међународни споразуми у делу у ком регулишу сабирање стажева за потребе остваривања права на пензију обично садрже одредбу која каже – периоди осигурања навршени у обе државе

До издавања Пензионерску картицу може да замени потврда

се сабирају, али под условом да се не поклапају.

Тумачење ове одредбе често је доводило до проблема јер она не одређује јасно који стаж има приоритет у сабирању – домаћи или страни. На крају, ресорно министарство дало је тумачење које се уклопило у правну праксу већине држава: ако је стаж у Србији правилно утврђен, он ће се признати без обзира на инострани стаж. Исто тако поступају и друге државе.

Ако сте пажљиво прочитали ово тумачење, вероватно сте помислили да оно заправо значи да је могуће имати два стажа истовремено. Ако јесте, донекле сте у праву. Да, свака држава заиста признаје свој стаж. Али, уколико се стажеви морају сабрати због услова за пензију у збиру ће се узети само један од њих. На пример, ако у Србији имате 10 година стажа, у Хрватској исто 10, али у пет година постоји преклапање – када носиоци буду сабирали стаж за услов за пензију и један и други ће у решењу написати да осигураник има укупно 15 година стажа. У Србији ће то бити 10 домаћих и пет из Хрватске, а у Хрватској обрнуто. Ипак, при обрачуна висине пензије овакав осигураник ће и у једној и у другој држави добити пензију која

одговара стажу у трајању од по 10 година, па у том смислу на крају ипак постоји неких 20 година стажа, као да поклапања нема.

Суштина је да поклапање може да угрози испуњење услова за пензију. У ситуацији из примера али са поклапањем у трајању од седам година, и један и други носилац би рекли да је укупно трајање стажа 13 година – 10 домаћих и три из иностранства које се не поклапају са домаћим. Коначан резултат је тада – проблем. Са 13 година ни у Србији ни у Хрватској није испуњен услов за старосну пензију.

За крај, савет: ако сте радили у више држава, будите пажљиви. Ако сумњате да у вашем случају постоји поклапање стажа, први корак је да прибавите уверење о подацима из матичне евиденције Фонда ПИО и упоредите периоде са документацијом коју имате о раду у иностранству. Уколико постоји поклапање периода и бринете да ли ћете и када испунити услов за пензију, препоручујемо да се обратите надлежној филијали Фонда ПИО – у сложенијим случајевима, посебно када је у питању стаж из више држава, консултација са стручњаком може да буде од велике помоћи.

Мирослав Мирић

На седници Управног одбора Републичког фонда ПИО, одржаној 11. августа ове године, поред осталог, донет је и Правилник о измени и допуни Правилника о Пензионерској картици.

Новине у наведеном правилнику омогућавају корисницима да брже и без трошкова,

а на основу издате потврде да је поступак израде и издавања Пензионерске картице у току, остваре погодности које пружа сама Пензионерска картица. Дакле, кориснику пра-

ва се, након пријаве за Пензионерску картицу, може издати потврда да је поступак израде и издавања Пензионерске картице у току, а како се наводи у Правилнику, потврда производи иста правна дејства као и Пензионерска картица и у свему је замењује. Потврда важи до издавања и преузимања Пензионерске картице од стране корисника права.

Да подсетимо, право на издавање и коришћење персонализоване Пензионерске картице остварују корисници пензије, новчане накнаде за помоћ и негу другог лица, новчане накнаде за телесно оштећење, привремене накнаде по основу друге и треће категорије инвалидности, односно преостале радне способности остварене сходно чл. 223 и 225 Закона о ПИО, привремене накнаде за време незапослености који нису преведени у инвалидску пензију из чл. 223 и 225 наведеног закона и привремене накнаде – инвалидна деца.

Захтев за издавање Пензионерске картице подноси се лично, а такође га је могуће поднети и преко законског заступника или пуномоћника. Поред могућности подношења захтева у некој од организационих јединица Фонда ПИО, једноставнији и бржи начин јесте подношење захте-

ва електронски преко званичног сајта Фонда www.pio.rs, за шта је потребно издвојити свега неколико минута.

Преузимање Пензионерске картице, уз важећи лични идентификациони документ, врши се у организационој јединици Фонда која кориснику Пензионерске картице врши исплату оствареног права.

До половине 2026. године уручено је више од милион и педесет хиљада пензионерских картица, а споразуми о сарадњи у оквиру овог пројекта, на основу којих се корисницима пружају различите погодности и попусти, потписани су са више од 900 привредних субјеката, међу којима су апотекарске и здравствене установе, стоматолошке и офталмолошке ординације, продавнице робе широке потрошње, аутомеханичарске радње, установе културе, осигуравајућа друштва и други.

В. Кадиф Станковић

Ниш: Форум напредних технологија

Научно-технолошки парк Ниш биће, 16. и 17. септембра, домаћин јубиларног, 10. Форума напредних технологија. Овогодишњи форум, под централном темом „TechIntelligence: Transforming Industry for the Intelligent Age“, према најавама организатора, окупиће више од 1.200 учесника, преко 200 компанија и више од 20 међународних партнера.

Главни фокус биће на вештачкој интелигенцији, дигиталним технологијама и иновацијама које из корена мењају савремену индустрију и глобалну економију. Ниш ће током та два дана поново бити централно место сусрета водећих домаћих и светских компанија, технолошких лидера, инвеститора, представника универзитета и доносилаца одлука.

Циљ ове регионалне манифестације је да покаже како привреда заснована на знању може брже да имплементира иновације и постане конкурентнија на глобалном тржишту. Посебни сегменти програма биће посвећени малим и средњим предузећима, стартап заједници, развоју младих талената, као и технолошком трансферу и отвореним иновацијама.

Јубиларни форум се реализује у широком партнерству са Привредном комором Србије, Савезом економиста Србије, Националном службом за запошљавање, NiCAT кластером, НАЛЕД-ом, као и Економским, Електронским и Машинским факултетом Универзитета у Нишу. Догађај су финансијски подржали град Ниш, пројекат S4AI_HUB и пројекат RESCALE у оквиру програма Inter-reg IPA CBC Бугарска-Србија.

Повећање минималне зараде од 1. јануара

Министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Милица Ђурђевић Стаменковски, изјавила је да ће од 1. јануара 2027. године, према предлогу Владе, минимална зарада у Србији бити повећана на 600 евра, односно са 371 динара на 405 динара по радном часу, и додала да је раст минималца реалан у односу на инфлацију и потрошачку корпу.

Министарка је објаснила да ће номинално минимална зарада бити повећана за 9,2 одсто, а да је реалан раст 4,8 одсто у односу на претходни износ. Нагласила је да је минимална зарада за 24 месеца кумулативно повећана за више од 49 одсто и да ће Влада Србије, у складу са Законом о раду, сама донети одлуку о утврђивању минималне цене рада, будући да је изостао договор синдиката и послодаваца.

Босилеград: међународни фестивал фолклора

У Босилеграду је, од 27. јула до 2. августа, одржан Међународни фестивал фолклора „Хоро се вие“ на којем је учествовало више од 30 ансамбала из Бугарске, Северне Македоније, Црне Горе и Србије. Међународну смотру народног стваралаштва успешно су организовали општина Босилеград и локални Центар за културу.

Током седам фестивалских вечери публика је уживала у народним играма, песмама и живописним ношњама. Председник општине Босилеград, Владимир Захаријев, изјавио је да се на отвореној сцени успешно представило више од хиљаду врских певача, играча и музичара из Србије и суседних земаља. Свако фестивалско вече завршено је заједничким колом учесника фестивала и публике.

Одржано је и такмичење у припремању рибље чорбе, а поводом верског празника Свети Илија приређен је пригодан културно-уметнички програм у селима Бресница, Извор и Горња Лисина.

Званичници из Босилеграда истичу да ће настојати да новоустановљена интернационална манифестација постане стециште нових сусрета, упознавања, зближавања и пријатељстава младих уметника са Балкана. Што је још важније, Босилеград постаје симбол вароши која чува своје богато и импресивно свеколико наслеђе.

Под милион звезда у Рашки

Од 15. до 19. августа, под инспиративним слоганом „Испод неба са милион звезда“, одржане су 32. Рашке духовне свечаности, манифестација која годинама успешно брани достојанство уметности и високе културе.

Током пет фестивалских дана посетиоци су уживали у пажљиво одабраном програму који је спојио музику, театар, књижевност и сећање на велике ствараоце. Публика је имала прилику да види културну представу „Тесла – прилагођавање анђела“, док је филмски програм обележио документарца „Сјети се моје пјесме“, редитељки Јелене Босанац и Татјане Брзаковић. Посебну пажњу привукла је промоција књиге „Џез скице Србије“ аутора Воје Пантића, која је, употпуњена концертом Мартине Врбос, донела дух светских џез сцена на обале Ибра. Као и сваке године, најмлађи су имали свој простор у креативним и едукативним радионицама. Завеса на овогодишњим свечаностима спуштена је емотивним програмом „Поезија уживо! Сећање на Радомана Кањевца“. Уз глумачку маестралност Небојше Дугалића и учешће бројних уметника, Рашка се опростила од свог песника, а постхумно му је додељено престижно признање „Стефан Првовенчанин“ за изузетан допринос српској култури.

Рашке духовне свечаности су и ове године показале да права уметност није резервисана само за велике градове и да светлост културе најлепше сија тамо где се чува традиција и слави духовност.

Фонд ПИО: обновљени сертификати за оба стандарда

У периоду од 11. до 13. августа ове године, у Републичком фонду ПИО је успешно спроведена још једна ресертификациона провера интегрисаног система управљања квалитетом и безбедношћу информација. Провераваачи из сертификационог тела CERTOP, са седиштем у Будимпешти, вршили су проверу на неколико локација у Фонду, па су овог пута, поред Дирекције, биле обухваћене и филијале РФ ПИО у

Врбасу, Ужицу, Суботици, Чачку и Зрењанину.

Фонд је захваљујући успешној ресертификационој оцени система управљања квалитетом ISO 9001:2015 и система управљања безбедношћу информација ISO/IEC 27001:2022, обновио сертификате за оба стандарда за наредни трогодишњи период. Током обављене провере није утврђено ниједна неусаглашеност, што значи да

је систем усклађен са законским и другим прописима, као и свим интерним актима у Фонду ПИО, као што то захтевају стандарди који су у примени у Фонду.

Фонд ПИО од 2014. године одржава континуитет у верификацији сертификата. Наредна ресертификација би требало да се обави за три године, уз обавезне надзорне провере сваке године у међупериоду.

В. К. С.

Просечна зарада у јуну – 120.401 динар

Просечна бруто зарада обрачуната за јун 2026. године износила је 166.123 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 120.401 динар, саопштио је Републички завод за статистику.

Раст бруто зарада у периоду јануар–јун 2026. у односу на исти период прошле године износио је 11,3 одсто номинално, односно 8,2 одсто реално, док је просечна нето зарада већа за 11,5 одсто номинално, односно за 8,4 процента реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за јун 2026. номинално је већа за 12,3, а реално за 9,3 одсто, док је просечна нето зарада већа за 12,4 одсто номинално, односно за 9,4 одсто реално.

Медијална нето зарада за јун 2026. године износила је 94.281 динар, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Тањи Бошковић награда „Павле Вуисић”

Тања Бошковић, једна од најзначајнијих глумица домаће кинематографије, овогодишња је добитница награде „Павле Вуисић” за животно дело, коју Удружење филмских глумаца Србије додељује за изузетан допринос глумачкој уметности.

„Више од пола века Тања Бошковић својим даром, радом потврђује да велика глумица није само умеће, већ начин да време учиниш племенитијим, а публику богатијом. Зато је њено име један од заштитних знакова домаће кинематографије”, наводи се у образложењу жирија, у коме се посебно истиче њен однос са публиком.

У образложењу се додаје да овогодишња награда „Павле Вуисић” представља признање глумици која „чини младост домаће кинематографије вечном”.

Награда „Павле Вуисић” је највише домаће глумачко признање које се додељује глумцима за животно дело и изузетан допринос глумачкој уметности у домаћој кинематографији. Ову награду додељује Удружење филмских глумаца Србије на традиционалним Филмским сусретима у Нишу.

Држава повезује недостајући стаж

Решење вишедеценијског проблема бивших запослених у пропалим фирмама из Владичиног Хана је на помолу.

На иницијативу председника општине Владичин Хан, Горана Младеновића, Влада Републике Србије усвојила је Закључак којим се решава вишедеценијски проблем неуписаног радног стажа за бивше раднике некадашње Индустрије грађевинског материјала „Балкан брик” и Фабрике омотног папира и амбалаже „ФОПА”.

Закључком је предвиђено да се из средстава буџета Републике Србије измире све обавезе по основу доприноса за пензијско и инвалидско осигурање. Одлука ће омогућити бившим радницима ових предузећа утврђивање стажа осигурања и остваривање свих припадајућих права из пензијског и инвалидског осигурања. Овим потезом стављена је тачка на дугогодишњи проблем који је оптерећивао велики број породица у Владичином Хану.

Од 2000. године у процесима транзиције, приватизације и стечаја без посла је остало око 3.200 радника који су радили у некадашњим гигантима попут „Делишеса”, „Слоге”, „ФОПА” и „Балкан брика”.

Михољски сусрети села у општини Трстеник

У порти Храма Светог архангела Гаврила у Горњем Рибнику, општина Трстеник, 27. јула одржани су седми по реду Михаљски сусрети села. Манифестацију посвећену очувању традиције, културног наслеђа и живота на селу свечано је отворила Снежана Петровић, в. д. секретара у Министарству за бригу о селу. Петровић је истакла значај оваквих догађаја за очување традиције, повезивање људи и унапређење квалитета живота у сеоским срединама.

Осим мештана Горњег Рибника и околних места, манифестацији су присуствовали председница општине Трстеник, Милена Турк, представници локалне самоуправе, свештенство и бројни гости.

Током манифестације посетиоци су имали прилику да уживају у богатом културно-уметничком програму, представљању народних обичаја, традиционалних игара и домаћих производа, чиме су ови сусрети још једном потврдили своју улогу у очувању идентитета и промоцији села као места заједништва и традиције.

Михољски сусрети села одржавају се пету годину заредом, настојећи да буду место окупљања, неговања обичаја и чувања богатог културног наслеђа разних крајева Србије. Покровитељ манифестације је Министарство за бригу о селу.

Трстеник: подршка samozapošljavanju

Општина Трстеник и Национална служба за запошљавање у овој години издвојили су по шест милиона динара за реализацију програма субвенција за samozapošljavanje. Уговоре је добило двадесет лица, а субвенције за samozapošljavanje одобрене су у једнократном износу од 380 хиљада динара. Уговоре су уручили председница општине Трстеник, Милена Турк, чланица Општинског већа за финансије и локално-економски развој, Александра Јовановић, и директор НСЗ Филијала Крушевац, Александар Јовановић.

– Овим мерама локална самоуправа пружа максималну подршку суграђанима у тражењу посла и подстиче развој локалне привреде – рекла је председница општине Милена Турк и поручила да ће локална самоуправа у наредном периоду наставити да подржава мере активне политике запошљавања и стварање нових могућности за грађане који желе да започну сопствени бизнис.

Директор НСЗ Филијала Крушевац, Александар Јовановић, истакао је изузетну сарадњу са општином Трстеник која се огледа у спровођењу активних мера запошљавања и додао да је локални акциони план кључни документ и полуга којом град спроводи различите мере у циљу смањења незапослености.

У СВРЉИГУ ОДРЖАНА ЈУБИЛАРНА ДВАДЕСЕТА БЕЛМУЖИЈАДА

Манифестацију посетио и председник Републике

У Сврљигу је, крајем јула и почетком августа, у Спортском центру „Пастириште“ одржана туристичко-привредна и културна манифестација – 20. јубиларна Белмужијада, коју је, у оквиру обиласка југоисточне Србије, 31. јула посетио председник Републике Србије, Александар Вучић.

Председник је обишао штандове, разговарао са произвођачима и излагачима и нагласио да Сврљигу недостају квалитетна путна инфраструктура, нови инвеститори и радна места, због чега велики број људи одлази у веће градове. Поручио је да држава мора додатно да улаже у развој ове општине, истичући да је реч о једном од најнеразвијенијих крајева. Вучић је најавио улагања у 20 километара путне мреже на територији ове општине, као и изналагање могућности да се у Сврљиг доведе инвеститор који ће упослити 100 до 150 радника, пре свега жена, како би људи остајали у свом месту. Једна од најважнијих најава је и изградња брзе саобраћајнице од петље Малча преко Сврљига, Књажевца и Зајечара, која би значајно унапредила развојне могућности овог краја и повећала његову привлачност за инвеститоре, како је истакао председник у Сврљигу.

Нова улагања допринела би економском развоју и побољшању квалитета живота, као и већим средствима за надградњу, па и саму Белмужијаду, која ове године бележи две деценије организовања.

А почело је скромно 2006. године: неколико Сврљижана – Горан Живић, Славиша Алексић, Зоран Михајловић, Радиша Жикић и Радмило Велојић, предвођени идејним творцем Белмужијаде, Милијом Милетићем, организовало је прву Белмужијаду. Међу њима је била и Јелена Трифуновић која је све идеје спровела у дело и са својим тимом успешно организовала манифе-

Председник Вучић је обишао штандове са домаћим производима и разговарао са произвођачима и излагачима

стацију. Било је то пред стотину посетилаца да би данас Сврљиг у време Белмужијаде бележио и до сто хиљада гостију из земље и иностранства.

– Двадесета Белмужијада је велики јубилеј за нашу општину и све људе који су током две деценије градили ову манифестацију. Приказан је богат програм и садржаји који су промовисали традицију, гастрономију и туристичке потенцијале Сврљига. Белмужијада је током две деценије израсла у препознатљив бренд Сврљига и једну од најпосећенијих манифестација југоисточне Србије, која је успешно спојила традицију, гастрономију и туризам – рекао је Мирослав Марковић, председник општине Сврљиг.

Иначе, током три саборска дана организован је традиционални пастирски вишебој, такмичење у припреми белмужа, избор најбољих домаћих јела, изабрани су најлепша пастирица и најлепши пастир. Посетио-

ци су уживали у богатом културно-уметничком и забавном програму у коме су наступила бројна културно-уметничка друштва из Србије, Републике Српске, Црне Горе и Бугарске.

У справљању белмужа такмичило се 40 екипа из Србије. Према оцени жирија, овогодишњи победник је екипа „Сварог“, друго место освојили су такмичари „Екипа за брза дејства“, а треће тим „Никола и другари“. На четвртој позицији била је екипа „Раставница М.М.“ и пети „Тијовац дел.“

Најмлађа је била екипа „Кумчићи“, а највеселији такмичари Ловачког удружења „Др Миленко Хаџић“. За време Белмужијаде потрошено је око пет тона сира.

Победник у припреми пецива је Убавка Дикић, најбоље колаче направиле су Милена Милановић и Александра Голубовић, а слане и слатке пите Сања Милутиновић. Штанд је најлепше поставила Невена Жикић.

Најлепша пастирица Белмужијаде 2026. је Милица Јовановић, а пастир Данило Тодоровић. Свеукупни победник у пастирским играма је екипа Преконога.

Победницима у свим категоријама уручене су награде, пехари и дипломе, а покретачима манифестације и новинарима захвалнице.

Овогодишњу јубиларну манифестацију по којој је Сврљиг познат успешно је организовао Центар за културу „Проф. др Срећен Петровић Иче“, под покровитељством општине Сврљиг.

С. Ђорђевић

Магнет за туристе

Белмуж је за двадесет година остварио и изузетан успех на престижној светској кулинарској сцени. Према оценама реномираних гастрономских платформи (попут TasteAtlas-а), овај традиционални пастирски специјалитет из југоисточне Србије налази се у врху најбољих јела од сира. Пре две године на листи TasteAtlas-а заузео је високо треће место, а у 2025. је проглашен и за најбоље јело од сира у овој категорији. Белмуж се налази и на листи нематеријалног културног наслеђа Србије, а његова популарност код туриста доприноси промоцији читавог краја.

Имамо мали бејби-бум

У Србији, у периоду јануар–јун 2026. године, број живорођених је 27.995. У односу на исти период претходне године, када је број живорођених износио 27.118, бележи се раст од 877, односно за 3,2 одсто.

Такође, број умрлих особа у овом периоду је 48.217 и, у поређењу са истим периодом претходне године, када је број умрлих био 48.568, бележи се пад од 351 или за 0,7 одсто.

Министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Милица Ђурђевић Стаменковски, изјавила је да, према тврдњама демографа, Србија доживљава прави мали бејби-бум.

– Нама је за првих шест месеци ове године рођено 877 беба више него прошле године за исти тај период. Можда није пуно, али ви када погледате то је 877 људи – изјавила је она и навела да Министарство за рад, запошљавање, борачка и соци-

Милица Ђурђевић Стаменковски: Држава је за новорођену децу исплатила 5,5 милијарди динара више у првих шест месеци 2026. него прошле године за тај период

јална питања исплаћује давања која су намењена заштити породица и деце.

Како је навела, за првих шест месеци, исплаћено је 5,5 милијарди динара више него прошле године за тај период када говоримо о новорођеној деци.

– Конкретно, држава је за шест месеци исплатила 50 милијарди за одсуство ради

неге детета и за породично одсуство, што значи да је то један систем бриге о породицама, о људима, о будућности ове земље – изјавила је министарка.

Она је додала да и те како постоји свест да много тога још треба да се уради како би се породица, родитељи и материнство додатно оснажили и

оценила да је Закон о родитељима неговатељима, који ступа на снагу 1. октобра, један од најважнијих закона у систему социјалне заштите.

– Овај закон не може да реши њихов примарни проблем, али свакако олакшава њихов положај и шаље поруку да их држава види, чује, препознаје и да их штити. На месечном нивоу, родитељ неговатељ који је био незапослено лице практично оствариваће накнаду у износу од 65.000 динара и ући у својеврстан радни однос – истакла је Ђурђевић Стаменковски.

Израз бејби-бум (baby boom) означава период великог пораста наталитета, најчешће се односи на генерацију људи рођених између 1946. и 1964, односно након Другог светског рата, али се, осим за историјску генерацију, користи и за изненадни, краткотрајни пораст броја рођених у неком породичном појасу.

М. С. М.

ПАКЕТ ПОДРШКЕ ДРЖАВЕ МАЛОЈ ПРИВРЕДИ ВРЕДАН 3,6 МИЛИЈАРДИ ДИНАРА

И до 100 одсто бесповратних средстава

Држава је припремила нови пакет подршке малој привреди вредан 3,6 милијарди динара, кроз 10 програма за предузетнике, микро и мала предузећа, задруге и удружења, најавила је потпредседница Владе и министарка привреде, Адријана Месаровић. Од укупног износа, 860 милиона динара обезбеђено је за бесповратна средства, а преостали део за суфинансирање инвестиција преко Фонда за развој и кредите пословних банака са субвенционисаном фиксном каматном стопом. Министарка Месаровић каже да је реч о до сада финансијски највреднијем пакету подршке малом сектору.

У зависности од конкретних програма, привредници могу да добију од 40 до 100 одсто бесповратних средстава, а тај новац се не враћа држави уколико је употребљен у складу са наменом за коју је одобрен. Пријава за један програм не искључује учешће у другом ако привредни субјект испуњава услове за више про-

грама. Програмима су обухваћени прерађивачки сектор и произвођачи, као и они који се баве услужним делатностима, укључујући угоститељство.

Подршка је намењена малим привредницима, стартаповима, младима и женама које желе да реализују пословну идеју, али и предузећима и предузетницима који већ послују и хоће да прошире посао. Међу категоријама којима је пакет намењен су и повратници из иностранства који желе да покрену или развијају посао у Србији. Средства могу бити употребље-

на за набавку сировина и репроматеријала, проширење производних капацитета, куповину опреме, механизације и доставних возила, односно за инвестиције неопходне за даљи развој пословања. У Србији има 386.000 регистрованих предузетника и око 133.000 регистрованих микро и малих предузећа, због чега је обухват потенцијалних корисника значајан.

Министарка Месаровић наводи да ће коришћење средстава бити контролисано и да новац мора да буде наменски потрошен. Привредник приликом конкурсације мора да достави профактуру, односно предрачун за куповину опреме или реализацију проширења производног погона, а новац мора да буде употребљен у складу са представљеним бизнис планом.

Јавни позиви отворени су до 4. септембра 2026. године. Детаљни услови, критеријуми и документација за сваки од 10 програма доступни су у јавним позивима Министарства привреде.

М. Ј.

ЛИКОВНИ СТВАРАОЦИ САВЕЗА ИНВАЛИДА РАДА СРБИЈЕ НА КОЛОНИЈИ КАЛИНОВАЦ 2026.

Креативност без граница

Савез инвалида рада Србије одржао је, 14. и 15. јула, ликовну колонију у Етно-газдинству Калиновац у Поцерском Метковићу. Учесници – 25 стваралаца, чланова удружења инвалида рада из Алексинца, Прокупља, Лесковца, Трговишта, Шапца и београдских општина Палилула и Савски Венац, уз менторство сликара из Мачве, добили су прилику да изразе емоције и креативност и унапреде вештине.

Ова активност, реализована у оквиру програма „Креативност и дух без баријера – У сусрет ЕХРО 2027“, замишљена и као облик радне терапије и подизања самопоуздања, заиста је показала да за имажинативност нема граница.

Колонију је отворио Божидар Цекић, председник Савеза инвалида рада Србије, који је поздравио све учеснике и захвалио Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања које је за ову активност определило 350.188 динара.

– Данас и сутра на овом скупу ствараће чланови седам општинских организација инвалида рада, а мачвански сликари учествују као ментори. Парт-

Учесници сликарске колоније Калиновац 2026.

нер у овој активности нам је Градска организација инвалида рада и инвалидских пензионера Шабац – рекао је на отварању Божидар Цекић.

Госте и учеснике поздравила је и Тијана Лукић, представница Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања – Сектор за заштиту

Фото: ГОИРИП Шабац

особа са инвалидитетом, која је говорила о сарадњи између Министарства и организација инвалида рада и инвалидских пензионера.

Оба дана протекла су у доброј и креативној атмосфери, а као резултат тога настало је 26 сликарских радова који ће бити део изложбе „Стваралаштво без граница: инвалиди рада заједници“. Председник СИР Србије учесницима је уручио захвалнице за изузетну сарадњу, допринос унапређењу положаја ОСИ, те изградњу инклузивног друштва.

М. Јовановић

У Прокупљу спортски турнир

У јуну је Савез инвалида рада Србије у Прокупљу организовао спортски турнир у шаху, пикаду и доминама „Интелект без баријера“. Надметање се такође одвијало у оквиру програма „Креативност и дух без баријера – У сусрет ЕХРО 2027“, и под покровитељством Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, које је за ту активност издвојило 332.800 динара.

На турниру су учествовали чланови девет општинских и градских организација инвалида рада и ОСИ, а такмичење су отворили Божидар Цекић, председник Савеза инвалида рада Србије, и Тијана Лукић, представница Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

По завршетку надметања Божидар Цекић је победницима уручио медаље, свим организацијама учесницима захвалнице, а повеља за успешну сарадњу додељена је ресорном Министарству за рад.

Тијана Лукић из ресорног министарства, и Божидар Цекић, председник СИР Србије

У ВРЊАЧКОЈ БАЊИ РЕГИОНАЛНИ СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНИ СУСРЕТИ ПЕНЗИОНЕРА РАШКОГ ОКРУГА

Екипни победник УПО Сјеница

У Хали спортова у Врњачкој Бањи, 5. августа, одржани су Регионални спортско-рекреативни сусрети пензионера Рашког округа, на којима се за пласман на Сабор пензионера – завршну Олимпијаду спорта, здравља и културе трећег доба, такмичило више од стотину корисника пензија. На регионалном надметању учествовали су такмичари из Краљева, Рашке, Новог Пазара, Тутина, Сјенице и Врњачке Бање. Домаћин и организатор било је Удружење пензионера општине Врњачка Бања, а председник Удружења Драгомир Живковић пожелео је учесницима добродошлицу и успех на такмичењу. Он је указао на значај оваквих манифестација за локалну заједницу, али и за активнији и квалитетнији живот пензионера.

Учеснике је поздравио и заменик председника општине Врњачка Бања, Иван Џатић, који је поручио да ће локална самоуправа наставити да подржава активности намењене пензионерима и програме који доприносе квалитетнијем животу старијих грађана.

Олимпијаду је свечано отворио проф. др Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије. Он је похвалио УПО Врњачка Бања за добру организацију ове манифестације, која спада у ред значајнијих активности САПЕНС-а и представља квалификационо такмичење са кога ће четири најбоље пласиране екипе изборити учешће на завршној манифестацији – 19. Сабору пензионера – Олимпијади трећег доба, која ће од 30. септембра до 2. октобра бити одржана у Врњачкој Бањи. Савић је навео да кроз

Са отварања спортских сусрета пензионера Рашког округа

оваква квалификациона такмичења Савез окупља и укључује десетине хиљада пензионера широм Србије и да заиста може бити поносан на њихов одзив за учешће на таквим манифестацијама.

Екипни победник такмичења била је екипа УПО Сјеница, а за учешће на 19. Сабору пензионера у Врњачкој Бањи квалификовале су се и екипе УПО Рашка, УПО Врњачка Бања и УПГ Краљево.

Драган Ивановић

Сламка спаса за незапослене

Од новембра 2022. када је компанија OpenAI јавности представила ChatGPT, па до краја 2024, више од 70 одсто компанија у развијеним земљама користило је неки облик генеративне вештачке интелигенције у своје сврхе, подаци су релевантних глобалних истраживања. Због тога је овај технолошки талас, у поређењу са индустријском и дигиталном револуцијом, много брже попримио масовне размере. Прогноза да би генеративна AI могла да аутоматизује 300 милиона радних места у наредних неколико година унела је „црв сумње“ да ли она за човечанство значи опасност или напредак, па не чуди што се овом темом бави цела стручна јавност: економисти, социолози, правници, у развијеним државама до оних са економијом заснованом на најамном раду.

Ипак, свако правило има изузетке. Полазећи од претпоставке да ће бројна радна места у блиској будућности бити укинута, за ову тему се још пре неколико година заинтересовао и лекар физијатар из Сомбора, др Никола Шарић.

Заинтригиран подацима, а застрашен прогнозама, др Никола Шарић је тада покренуо опсежну студију на којој је годинама радио. Отуда је ове, 2026, обелоданио нови вид социјалне економије – КОЛО, који би за многе, у случају неповољног сценарија по радна места,

Др Никола Шарић

могао бити спас и место опстанка. Реч је о конкретном предлогу за организовање друштвене расподеле, а КОЛО је већ добило правну форму у виду фондације. Занимљиво је што се већ сада многим пружа могућност учлањења и функционисања паралелно са актуелном економијом, без изласка из постојећег система који за сада пружа одређену дозу финансијске сигурности.

– То је заправо мрежа у којој људи из истог краја размењују рад, добра и знање без посредника, а сваки допринос заједници се уписује. Новац се не користи, бележи се само размена – објашњава др Никола Шарић.

У пракси то изгледа веома једноставно: бесплатно се региструјете и пријавите на апликацију, као члан по аутоматизму добијете 1.000 бодова и то су прва „новчана средства“ којима можете куповати од осталих

чланова. Наиме, КОЛО функционише по задружном систему и ово није случајно одабран модел. Доктор Шарић је петнаест година проучавао како заједнице широм света, од Швајцарске и Италије до Канаде и Јапана, размењују рад и добра без новца, како би развио наш систем солидарне и социјалне економије.

Задруга поседује структуру неопходну за несметано функционисање: Статут (основни акт), Скупштину (доносиоца одлука), правила која се морају поштовати и банку. Такође, КОЛО је систем и не почива на једној централној задрузи него на мрежи локалних. Оне међусобно функционишу, али по питању одлучивања, пријема чланова, размени добара свака има своју аутономију. Све што се у једној задрузи оствари као трансакција, евидентира се у Банци.

Трансакција роба и услуга међу члановима се „наплаћује“ у поенима. Понуда робе и услуга чланова се види на дигиталној платформи преко мобилних уређаја, а да би једна задруга опстала не сме остати у затвореном кругу. На пример, у новосадској задрузи се нуде услуге програмирања, превоза, маркетинга, а у шабачкој домаћи мед, свеже воће и поврће. Неко из Шапца прода десет тегли меда и оствари зараду од 5.000 поена, па у другој задрузи (наравно, може и у својој) од другог члана купити рецимо љуљашку за терасу или плати

услугу штампања рекламне материјала.

Задруга може да остварује интеракцију са спољним светом као посредник за колективне набавке, на пример, док Фондација преговара око цена и координира дистрибуцију ка задружним центрима. Једино Фондација послује у динарима и представља мост између КОЛО економије и конвенционалне економије. Њена средства долазе из донација чланова и спољних прилога, она је само извршни орган, није управљачки.

Читав овај програм, који сада звучи помало утопијски, је вишегодишњи рад преточен у књигу под називом „Економија солидарности у доба вештачке интелигенције“. У Сомбору већ функционише и за сада има социјалну компоненту – пружа подршку мајкама, старијим лицима, подршку у добијању стипендија за школовање, запошљавање и слично. Аутор дела је др Никола Шарић, дело је опширно и студивно, и на близу 300 страница је објашњено како појединац својим идејама и способностима може допринети заједници и личном буџету, управо кроз овај вид задругарства.

У ствари, аутор будућност задругарства види управо у томе што незапосленима омогућава да кроз своје знање и искуство, а пружајући услуге унутар система КОЛО, остваре стабилан приход.

– Битно је имати место где су нам вештине препознате и адекватно награђене. Сваки дан у ординацији видим људе којима систем не може да помогне. Сигуран сам да свако има своје место у друштву и нешто чиме може да допринесе. Само му треба инфраструктура и заједница која ће стати иза њега – каже др Шарић.

Промоција идеје је у току, а за оне који су спречени да дођу на трибину или презентацију, информације су доступне на сајту <https://ekolo.rs/>.

Иванка Огњанов

Понуда производа и услуга у КОЛУ је прегледна и доступна у опцији „Пијаца“

АКЦИЈА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ГРАДА НОВОГ САДА

Упознај свој град да би га волео

Прва група пензионера у обиласку знаменитости

Управни одбор Удружења пензионера града Новог Сада, на првој седници у новом сазиву, одржаној 7. јула, једногласно је усвојио иницијативу председнице УПГНС Милене Жарковић да се за чланове Удружења, већином из приградских месних организација пензионера, организује обилазак и упознавање са културним садржајима и знаменитостима Новог Сада, под заједничким називом „Упознај свој град да би га волео“. Усвојен је и програм активности са тачно одређеним датумима, групама и локацијама које ће пензионери обићи у периоду од краја јула до 20. октобра ове године.

Ову иницијативу и одлуку Управног одбора УПГНС подржао је град Нови Сад, на челу са градоначелником Жарком Мићином. Подршка подразумева бесплатну посету установама културе чији је град оснивач, уз

пратњу стручних лица из Туристичке организације, и бесплатан превоз аутобусом до ресторана на Петроварадинској тврђави у којем је организован ручак за пензионере који такође финансира град.

Прва група пензионера, уз доброг водича Милоша Дуњића, имала је прилику да обиђе новосадску Синагогу и упозна се са зградама Јеврејске школе и Јеврејске општине, да види Српско народно позориште, које се сматра најстаријим професионалним театром у Срба, као и Градску кућу и Трг слободе. Прошетали су и Змај Јовином улицом, главном улицом у пешачкој зони, те Пашићевом и Дунавском, која је најстарија улица у овој зони града.

Обишли су Саборну цркву, најзначајнији православни храм у Новом Саду, као и Матицу српску, најстарију књижевну, културну и научну институци-

Разгледање сталних поставки Музеја града Новог Сада

ју српског народа, основану у Пешти 1826. године.

После обиласка културних знаменитости у граду пензионери су се превезли до Петроварадинске тврђаве. На њој су, уз пратњу водича Милоша Каназира, обишли Музеј града Новог Сада, у коме су уживали у сталним поставкама: „Петроварадинска тврђава у прошлости“, „Нови Сад од 18. до 20. века“, „Милева – ми смо стена“, мултимедијалну поставку посвећену достигнућима Милеве Марић Анштајн, те „Атеље 61“, радионицу за израду уметничких таписерија, једну од свега пет таквих у Европи, са галеријом од преко 900 таписерија.

У име града, пензионере је поздравила чланица Градског већа за културу, Маја Черемичић Шаиновић, која је нагласила да град Нови Сад заиста настоји да пружи подршку што квалитетнијем животу својих пензионера.

– Важно је да укажемо пажњу свим члановима заједнице, а посебно онима који су стварали за нас и допринели да Нови Сад данас буде то што јесте. Акција бесплатних посета градским установама културе opleмениће њихову свакодневицу. Осим тога, град ће обезбедити системску подршку активностима наших најстаријих суграђана. Град финансира одлазак у бање и летовалишта, као и новчану помоћ за суграђане са најнижим приманима, и финансијски подржава рад Удружења пензионера града Новог Сада – истакла је Маја Черемичић Шаиновић.

А група од педесетак мало уморних, али задовољних пензионера завршила је своје целодневно разгледање знаменитости свечаним ручком где је домаћин такође био град Нови Сад.

Д. Ивановић

СУСРЕТ ПЕНЗИОНЕРА СЛОВАЧКЕ И СРБИЈЕ

Гложанска оаза – место сарадње и дружења

У оквиру међународне сарадње пензионера Републике Србије и пензионера Републике Словачке, 8. августа је, у организацији Општинског удружења пензионера Бачки Петровац, уприличен скуп представника пензионерских друштава из обе државе, у туристичком комплексу „Оаза“ у Гложану.

Бошко Богуновић, председник ОУП Бачки Петровац (који је био организатор скупа), је том приликом нагласио да је циљ ове посете проширење сарадње и упознавање делега-

Заједничка фотографија свих учесника

ције региона Њитре, на челу са Аном Оћапковом (председницом регионалне организације пензионера), са представници-

ма пензионерских удружења из Бачког Петровца, Бачке Паланке, Оџака, Ковачице и Новог Сада. Од званичника, скупу су

присутствовали председник и секретар Савеза пензионера Војводине, Милан Ненадић и Милена Грковић, као и шеф кабинета председника Савеза пензионера Србије, Михајло Петковски.

По завршетку протоколарног дела уследио је ручак за све учеснике, чији је покровитељ била општина Бачки Петровац, док је након тога домаћин повео госте у Бачки Петровац на традиционалне 65. Словачке народне свечаности – највећу манифестацију Словака у Србији. **И. Огњанов**

„Челична” дама Илона

Посвећеност, истрајност и резултати у спорту често чине нераскидив круг у коме рад и одрицање доносе напредак. Посвећеност даје правац сваком тренингу, истрајност помаже да се преброде губици и умор, а резултати долазе као природна потврда тог процеса. Познато је да су се многи спортисти суочавали са потешкоћама пре него што су постигли резултат и постали препознатљиве иконе у свету спорта. Њихове приче нису само о успесима на терену већ и о личном расту, невероватној упорности и одрицањима.

Један од врло инспиративних примера је и наша саговорница, вишеструка шампионка у боди-билдингу, Илона Зарубица. Ова „челична” жена, о којој је снимљен истоимени филм у Бугарској, почела је да се бави спортом јачања мишића 1984. године, у периоду када су праве теретане биле ретке. Рођена је у Руском Крстуру, 1963. године, где је и одрасла, завршила основну и Средњу технолошку школу па уписала факултет. Међутим сплет животних околности ће је одвести у сасвим другом правцу.

– У мени је одувек нешто постојало што ме је вукло ка спорту и знала сам да ћу тренирати спорт који тражи снагу. Нисам имала узор, била сам најбољи ђак у школи, вуковац. Кроз године тренинга почела сам да држим часове аеробика, јоге, предводила радне акције, бавила се и фолклором јако успешно. Дванаест година сам наступала и путовала с њима – прича Илона.

Каже да је одувек имала амбицију да буде најбоља. У шупи у свом дворишту направилa је реквизите и импровизоване тегове од бетона, гвозђа, дрвета. Тако је спазио један мештанин, који је живео у Риму, позвао је да тренирају заједно и послао њену слику другу који је издавао часопис у Словенији. Илони се тада указала прилика

Илона Зарубица са ћерком Шејлом, шампионком у фитнесу

да пређе у Словенију да ради и тренира.

– Тако сам кренула једним путем који није био нимало лак, могу слободно рећи да је био екстремно тежак. Као ћерка јединица имала сам подршку од оца за све, што ми је много значило. На наговор пријатеља пријавила сам се на војвођанско такмичење у Оџацима и словеначко у Цељу, а потом те 1986. године победила на државном првенству. Од тада сам стално у арени, осим када сам 1987. родила сина и 1993. близанце, сина и ћерку – описује Илона свој спортски и животни пут.

У Новој Горици је живела шест и по година али се у село на своју земљу вратила кад се заратило. Познанство са тадашњом шампионком света из Палерма, Маријом Кончетом Серио, значило јој је посебно у почетку каријере и помогло да правилно научи да тренира. Истиче да и данас учи иако је у овом спорту већ 42 године – ушла је и у Енциклопедију најуспешнијих 400 спортиста у историји, М. Дошеновића.

Највеће успехе постигла је између 35. и 45. године живота. За себе каже да је велики борац, када има неки циљ, ништа је не може зауставити. Припреме за ова такмичења су изазовне и жестоке, праћене предрасуда-

ма да је женско тело ружно са мишићима, док је у Европи и свету то изузетно цењен спорт.

– Критеријуми су такви да се траже дефинисани и јако велики мишићи, мораш јести 5-6 пута дневно храну која није ни слична оној за обичног човека, мораш тренирати 2-3 сата, имати осам сати сна. Дан-данас дижем 100 кг из бенча у своје 63 године, па ме зову на бенч-прес такмичења стално – истиче Илона.

Исхрана је јако битна и захтевна, а да би мишиће снабдела протеинима, јела је и по 20-30 јаја на дан, кувану рибу и бланширано поврће. Каже да се у овом спорту стално постављају нови лимити и да је женама много теже одржати мускулатуру него мушкарцима, јер жене имају 20 одсто мање мишићног ткива, које с годинама опада.

Поред спорта, Илона има и друга интересовања, учила је да свира харфу, стране језике, каже да би јој било ружно да путује по свету а да не зна да се споразумева. Сликала је уља на платну и имала самосталну изложбу у месној галерији.

– Била сам 11 пута светски првак, неколико пута европски, освојила сам неколико других, трећих места. И прошле године сам се такмичила и победила у својој категорији. Данас трени-

Једанаест најсјајнијих светских одличја, пет европских

рам пет пута у недељи по 2-3 сата, још увек имам вољу и поново бих се пријавила када буде негде организовано такмичење – кроз осмех прича ова непобедива дама, која је и међународни судија и тренер за боди-билдинг са сертификатом, и води тренинге путем интернета.

– Општина ме је прогласила за најуспешнијег спортисту, почасног грађанина, а у селу сам председник Савета месне заједнице, па сам прошле године организовала избор за мис фитнес Русинки, где је општина била главни спонзор – наводи.

Сада се залаже за помоћ људима са slabим социјалним примањима и онима којима је подршка заиста потребна, знајући колико је и њој било тешко, и истичући да је битно да се људи укључе у разне активности јер само тако могу напредовати.

– Ако кренете неким путем, истрајте у томе, баш тада када је најтеже, са упорношћу и вером у себе. Има много спортиста који су морали да се жртвују, нисам ја једина. Са овим спортом сам пропутовала цео свет, како Доситеј рече: „Ко не пропутова, књигу не отвори”. Срећеш нове људе, културе, видиш како други живе, није све у такмичењу – закључује на крају „челична лејди”, Илона Зарубица.

Љупка Адамовић

ТРАДИЦИОНАЛНА МЕЂУНАРОДНА СМОТРА ФОЛКЛОРА У ОБРЕНОВЦУ

Универзални језик који спаја људе

Обреновац је, од 9. до 12. августа, био домаћин Међународних сусрета фолклора, једне од најзначајнијих културних манифестација у граду, која већ деценију и по окупља фолклорне ансамбле из Србије и различитих делова света, и представља празник традиције, игре и пријатељства народа.

Фестивал је свечано отворен дефилеом

гостију централним градским улицама, представљањем њихових традиционалних ношњи бројним Обреновчанима који су их поздравили аплаузима и громогласном подршком. Пре тога, у згради Градске општине Обреновац, уприличен је свечани пријем за учеснике ове међународне културне смотре. Након дефилеа, на Градском тргу, заменик председника ГО Обреновац, др Обрад Исаиловић, свечано је отворио фестивал а отварање је увеличано ватрометом.

Током четири фестивалска дана Обреновац је постао место сусрета различитих кул-

За четири фестивалска дана представило се и неколико домаћих ансамбала

тура и традиција, а ови фолклорни сусрети још једном су потврдили да уметност и игра могу да повежу људе различитих језика, обичаја и меридијана.

Прве фестивалске вечери наступио је КУД „Драган Марковић“ из Забрежја, као и гости из Грчке „Kultural meeting in Larisa“, Румуније ансамбл „Paduretul“, и „Grupos matices“ из Еквадора, који су бројној публици представили богатство традиције поднебља са ког долазе, музику, игру и народне ношње својих земаља. Друго фестивалско вече протекло је у знаку наступа КУД „Милоје Бељинац“ из Скеле, ансамбл „Paduretul“

Обреновчани су уживали у богатству различитих ношњи и ритмова

из Румуније, ДНТК „Јека“ из Обреновца и гостију из Турске, ансамбл „Matbilim Koleji Ankara“. Наредне вечери богат фолклорни опус приказао је грчки ансамбл „Lukeio ton Elindion“, затим „Nalmoe Drum Dance Group“ из Јужне Кореје и КУД „ТЕНТ“ из Обреновца. Последњег фестивалског дана публика је имала прилику да види наступе домаћег ансамбла АНИП „Круна“ из Стублина, КУД „ТЕНТ“, као и представнике Сједињених Америчких Држава и Чилеа.

Посебну пажњу љубитеља фолклора привукли су наступи страних ансамбала, који су својим енергичним кореографијама и аутентичним извођењем традиционалне музике и игре још једном показали да фолклор представља универзални језик који повезује људе и народе без обзира на границе и удаљености.

М. Ашковић

У ТРСТЕНИКУ СЕ САСТАЛИ СРБИЈА, ПАРАГВАЈ, ПОРТУГАЛ И СЕВЕРНИ КИПАР

Незаборавно вече фолклора

У оквиру традиционалне међународне манифестације под називом „Биг лето код Абрашевића“, на Омладинском тргу у Трстенику, крајем јула одржан је величанствен концерт који је публици пружио право путовање кроз различите културе света. Организатори манифестације били су културно-уметничка друштва „Абрашевић“ из Краљева и „Прва петолетка“ из Трстеника, програм је почео дефилеом градским улицама учесника обучених у народне ношње, а концерт наступом домаћина.

– Задовољна сам врло, вече фолклора протекло је у духу пријатељства, уметности и заједничке радости, остављајући снажан утисак на све присутне. Публика је уживала у различитим кореографијама, у песми, игри и плесу. Осим нашег КУД, на сцени су били и гости из Парагваја, Португала и

Манифестацију су отворили и затворили наступи КУД „Прва петолетка“ из Трстеника

Северног Кипра. Било је дивно гледати их и са њима уживати. Публика је била срдачна и све фолклораше је награђивала дуго-трајним аплаузима. Ово је била и прилика да се осим забаве и дружења склопе и пријатељства међу учесницима – рекла нам је Снежана Милорадовић, председница КУД „Прва петолетка“, и захвалила општи-

Гостијућа трупа на Омладинском тргу

ни Трстеник и Народном универзитету на помоћи и великој подршци.

У духу добрих домаћина, присутне је на Омладинском тргу поздравио и упутио речи добродошлице заменик председнице општине Трстеник, Дејан Раковац. Гости и домаћини су у знак пажње међусобно разменили поклоне, а манифестација је завршена наступом КУД „Прва петолетка“.

Било је то предивно летње вече зачиње-но фолклором, за успомену и дуго памћење.

Д. Ивановић

Од локалних прича до заједничке културе

Манифестација под називом „Корени и крила – Од локалних прича до заједничке културе“, осмишљена да представи и повеже српске библиотекаре са југоистока Србије, током августа ове године одржана је у Лесковцу. Програм је реализован у оквиру пројекта „Лесковац – Престоница културе Србије 2026“, у оквиру програмске целине „Наша Србија“ и пот-програма „Југоисток Србије“.

Учествовало је пет установа културе са југоистока Србије: библиотеке из Лесковца, Ниша, Пирота, Бујановца и Врања, а ови јединствени сусрети библиотекара одржавају се први пут, у организацији лесковачке Народне библиотеке, уз свестрану помоћ локалне самоуправе.

У великој сали Народне библиотеке „Радоје Домановић“ у Лесковцу, 3. августа, представила се Библиотека „Стеван Сремац“ из Ниша кроз две презентације: „Библиотеком кроз векове“ и промоцијом часописа „Караџић“. Среда, 5. август, била је резервисана за промоцију Народне библиотеке из Пирота – презентацијом „Библиотека у новом руху“ и представљањем завичајног фонда књига „Глас завичаја: Пирот кроз речи, памћења и дијалекат“.

Фото: Народна библиотека Лесковац

Са представљања Народне библиотеке из Пирота

У другој половини месеца, 24. августа, Лесковчани су се дружили са запосленима из Народне библиотеке „14. новембар“ из Бујановца. Том приликом посетиоци су имали прилику да погледају изложбу библиотечких публикација и упознају рад ове установе кроз програм „Портрет мултиетничке библиотеке“. У среду, 26. августа, лесковачким љубитељима књиге представила се Народна библиотека „Бора Станковић“ из Врања. У 18 сати је отворена занимљива изложба „Трагом људске душе“, а у 19 часова

скуп на тему „Врањска градска песма као елемент нематеријалне културне баштине“, уз свирку, песму и разговор о непревазиђеном „врањанском мелосу“.

Лесковачка Народна библиотека „Радоје Домановић“ за ову годину има планиран веома богат књижевни програм, али и изложбе међу којима се издвајају цртежи најмлађих читалаца и радови фотографа аматера под називом „У дружењу са књигом током овогодишњег летњег распуста“.

Томислав Стевановић

Програм манифестације

56. САБОР НАРОДНОГ СТВАРАЛАШТВА ОДРЖАН У ПОРТИ МАНАСТИРА КАЛЕНИЋ

Левач чува традицију од заборава

Традиционални Сабор народног стваралаштва „Прођох Левач, прођох Шумадију“ педесет шести пут је окупио хиљаде посетилаца у порти манастира Каленић, 1. и 2. августа ове године. Ова смотра која се одржава већ дуже од пола века не представља само туристичку атракцију, већ и својеврсни бедем одбране идентитета, обичаја, старих заната и аутентичног мелоса Поморавља и централне Србије од заборава.

За општину Рековац, која поносно баштини ову традицију, Сабор је централни годишњи догађај, кроз који се Поморавски округ позиционира као незаобилазна тачка

Сабор дуже од пола века негује изворне вредности српског етноса

на културној и етно-туристичкој мапи Србије. На свечаном отварању, министар пољопривреде, шумарства и водопривреде, Драган Ђамочић, нагласио је да манифестација „Прођох Левач, прођох Шумадију“ има непроцењиву улогу у децентрализацији културе

и оживљавању српског села, као и да шаље снажну поруку о важности опстанка и обнове руралних средина.

Поред богатог фолклорног програма, ликовне колоније „Каленић“ и изложбе рукотворина, највећа пажња и симпатије публике биле су усмерене на

традиционална саборска такмичења. Учесници из свих крајева земље надметали су се у аутентичним категоријама које славе природну лепоту и народну традицију: најлепша саборица, најдужа плетеница, најдужи бркови, најбоље очувана мушка народна ношња и најбоље очувана женска народна ношња. На овај начин се културно наслеђе и обичаји преносе на млађе генерације, спајајући прошлост и будућност.

За организацију овогодишње манифестације били су задужени Културни центар општине Рековац, Туристичка организација општине Рековац и општина Рековац.

Емина Ћирић

МОДА НЕПРИМЕТНО МЕЊА НАШЕ ТЕЛО, НАВИКЕ И ОСЕЋАЈ СЛОБОДЕ

Мали симболи аутономије

Пре сто година готово свака женска хаљина имала је џепове, дубоке, широке и практичне. Жене су у њих стављале кључеве, марамице, новац, писма, па чак и мале нотесе. Није било необично видети даму која је, не узевши торбу, изашла из куће слободних руку, спремна да поздрави пријатеља, да узме дете за руку, да седне у бистро без бриге где ће оставити ствари. Међутим негде између два светска рата, џепови су почели да нестају. Најпре су постајали плићи, затим украсни, и на крају потпуно фиктивни – шавови који имитирају отвор, а иза њих само постава. У истом периоду, мушки џепови су остали нетакнути, чак су постајали већи, бројнији, опремљенији преградама за оловке, сатове, новчанике и кључеве. Женски џеп је временом постао вишак док је ташна полако преузимала функцију, а мушки џеп остао је нетакнут.

Историја џепа је у ствари историја приватног простора. Џеп се као део одеће појавио у 17. веку, прво као мали, скривени отвор у мушким панталонама, место за новац и сат, драгоцене ствари које треба чувати близу тела, скривене од погледа и заштићене од лопова. Жене су у истом периоду носиле подвезице, корсете и много слојева тканине, те џеп није имао где да се смести. Али када се мода променила, када су хаљине постале једноставније и ближе телу, џеп је могао да се појави. На почетку 20. века женски џепови били су чак и већи од мушких, јер су жене морале да носе више ствари са собом: марамице, игле, шминку, огледалце. Промена је дошла изненада, када су дизајнери двадесетих година прошлог века почели да скраћују џепове, тврдећи да не изгледају лепо, да кваре линију хаљине и да „дебљају у струку“. Али иста та линија није сметала мушким сакоима, панталонама и капутима, који су и даље имали џепове и унутра и споља.

Женски џеп убрзо је постао грешка у дизајну, док је мушки остао неопходност, па чак и естетски елемент. Мушки сако без џепа изгледа недовршено, као да нешто недостаје, док женска хаљина без џепа делује потпуно и одаје утисак елеганције. У истом периоду, индустрија ташни доживела је процват; жене су почеле да купују ташну за сваку прилику: велику за посао, малу за вечерње изласке, средњу за шетњу, спортску за теретану, путну за путовање. Торба је постала женски прибор, исто онолико неизбежан колико и ципеле са потпетицом, и подједнако опасан по здравље, док је практичан и бесплатан џеп нестао као

да никад није ни постојао. Индустрија женских ташни данас вреди више од педесет милијарди долара годишње и непрекидно расте, а њен успех је нераскидиво повезан са нестанком џепа. Када модни дизајнери одлуче да женске панталоне не треба да имају функционални џеп, жене аутоматски постају потенцијални купци ташни. Како пословна жена не може да носи документе у рукама, мора да купи велику торбу, а како је непримерено велику торбу носити у свечанијим приликама, за те прилике неопходна јој је и мала. Ташна је тихо постала продужетак тела који се производи у безброј

испао, преуски да рука удобно стане, превисе украсни да поднесу било какву тежину, а вероватно је свака жена бар једном носила ташну само због телефона и кључева, јер није имала где другде да их стави. Данас се ситуација полако и невољно мења, појављује се унисекс мода, широке јакне и фармерке које доносе џепове натраг, али више као тренд, мушки стил који жене позајмљују, док су истовремено паметни телефони постали превелики за већину женских џепова, што ствара нову потребу за ташном и нови циклус зависности од тог „продужетка тела“. Мода решава проблем који је сама створила, а индустрија

варијанти, док џепови на женској одећи остају плитки, уски и махом украсни.

Свака сезона доноси нову „неопходну“ ташну, свака промена стила захтева нову величину, боју или облик и тако настаје бесконачни циклус потрошње и извор профита модне индустрије. Ипак, ово није само прича о моди или економији, већ и о покретљивости и аутономији. Наиме, руке које носе ташну нису слободне да се рукују, да носе неки терет, да подигну дете, да се попну на бицикл, да трче за аутобусом, да једноставно ходају без оптерећења. Жена ташну мора прво да одложи негде пре него што уради ишта друго и да је стално надзире, јер је свесна присуства важних личних ствари које се налазе у њој. И мада постоје и мушке торбе, за њих је овај модни додатак још увек ствар избора.

Најдубља иронија лежи у томе што су џепови, када се и појаве у женској одећи, често бескорисни, сувише плитки да телефон не би

торби и даље зарађује милијарде на томе што жене немају где да ставе своје ситнице.

Џеп је мали, заборављени и често неприметни симбол аутономије. Он није само комад тканине, већ место на телу које припада нама, чува наше ствари и руке чини слободним. Његово одсуство није у потпуности случајно, нити се може сматрати само еволуцијом моде. То је на неки начин одузимање простора које се догађа суптилно и елегантно, а да жене свесно не примећују тај процес. Међутим, тело примећује сваки пут када морамо да носимо торбу, када немамо где да ставимо руке, када морамо да питамо некога да нам помогне и придржи ташну – тело зна да нешто недостаје. Враћање џепа у женску одећу не би требало толико да буде тренд колико враћање простора који омогућава рукама да буду неоптерећене и мислима да буду слободне од бриге за личне ствари.

Емина Ћирић

Бити сам није исто што и бити усамљен

Људи су друштвена бића – то је општепозната чињеница са којом се сусрећемо од самог рођења. Бебе су међу најбеспомоћнијим сисарима, јер су у потпуности зависне од оних који се о њима старају. Али други нам нису неопходни само због физичке бриге. Сliku о себи, као и о свету, грађимо кроз интеракције и односе са другима. Ако нешто пође по злу, нови, здрави и привржени односи могу нам донети корективно емоционално искуство и бити дословно лековити.

Ипак, све то не значи да потреба да се повремено осамимо, проведемо време сами са собом или се посветимо некој индивидуалној активности није здрава, па чак и нужна. Напротив, време проведено насамо може бити прилика за одмор, размишљање и бављење сопственим интересовањима.

А да ли се наш однос према самоћи мења? Занимљив одговор на то питање дају резултати истраживања спроведеног у Јапану. Институт за живот и живљење Хакуходо у јулу је објавио резултате „Анкете за старије особе“, коју спроводи од 1986, на сваких десет година. Овогодишња анкета обухватила је 700 мушкараца и жена старости од 60 до 74 године, у кругу од 40 километара од Токија.

Подаци показују значајан помак од вредности које наглашавају припадност групи ка већем вредновању самосталности и времена проведеног насамо. Током последњих 40 година смањили су се солидарност са породицом, припадност локалним заједницама и другим групама, као и жеља за одговорним пословима и положајима. Истовремено, значајно је порасла склоност ка самосталном деловању и обедовању.

Тако је жеља да се живи у великој породици опала за 20,1

процентни поен, док је удео оних који учествују у хобијима или групама у заједници опао за 19,7 поена у односу на резултате од пре четири деценије. Истовремено, 66,4 одсто испитаника каже да чешће желе да проводе време сами него са пријатељима, а жеља да сами одлазе у кафиће, ресторани или барове порасла је на 48,6 одсто – готово три пута у односу на пре 40 година. Другим речима, чини се да се мења начин на који старије генерације доживљавају припадност, заједништво и сопствену независност.

Промена се види и у брачним односима. Идеја да супружници треба да буду стално заједно све је мање изражена, док се идеална слика брачног пара све више приближава односу „пријатељског пара“ – блиском, али равноправном и без претераног мешања у живот друге особе. Такав модел је 2026. године подржало 77,3 одсто испитаника. Док је намера да се разведе изражена код око 10 одсто, чак 39,5 одсто испитаника прихвата идеју да остане у браку, али да се супружници не мешају у животе једно другом.

Сличан помак видљив је и код млађих. У упоредном истраживању Института Хакуходо из 1993. и 2023. године, спроведеном међу мушкарцима и женама од 25 до 39 година, 56,3 одсто испитаника изјавило је да више воли да буде само. То је 12,8 процентних поена више него 30 година раније. Истраживање је показало и да је порасло свесно издвајање времена за себе, нарочито за хобије и активности у слободно време.

На први поглед, овакви резултати могу да делују супротно ономе што знамо о значају друштвених односа за здравље, благостање и дуговечност. Да ли онда већа жеља да будемо сами значи да се удаљавамо од

Фото: Pexels

нечега што нам је неопходно? Не нужно.

Кључ је у разликовању времена које нам је потребно да проведемо сами од усамљености и социјалне изолације. Извештај OECD-а о друштвеној повезаности и усамљености, објављен крајем прошле године, показује да су количина и квалитет друштвених веза важни за благостање, здравље, запосленост и образовање. У њему се наводи да се социјална изолација односи на објективно ограничене контакте и малу друштвену мрежу, док је усамљеност субјективни осећај да нам недостају односи или блискост која нам је потребна. Зато човек може проводити много времена сам, а да се не осећа усамљено. И обрнуто – може бити окружен људима, а ипак се осећати дубоко усамљено.

Проблем настаје када самоћа није избор, када човек нема коме да се обрати, нема осећај припадности или нема односе који задовољавају његове емоционалне и социјалне потребе. Социјална изолација и усамљеност повезане су са бројним

неповољним исходима, укључујући лошије физичко и ментално здравље, већи ризик од кардиоваскуларних болести, можданог удара, когнитивног пада и превремене смрти. OECD, позивајући се и на процене Светске здравствене организације, наводи да је усамљеност повезана са до 871.000 смртних случајева годишње. Истовремено, важно је нагласити да те повезаности нису једноставне узрочно-последичне везе, већ могу бити двосмерне и сложене.

Зато бити сам није нужно проблем. Важније је да ли је самоћа наш избор и да ли, поред времена које проводимо сами, имамо квалитетне односе у којима осећамо блискост, припадност и подршку.

Можда се, стога, не мења наша потреба за другим људима, већ начин на који ту потребу задовољавамо. Чињеница да све више људи бира да део времена проведе сам не мора да значи да смо постали мање повезани. Можда само другачије учимо да будемо повезани – и са другима, и са самим са собом.

Весна Кадих Станковић

УПО ЛЕБАНЕ: 80 ГОДИНА ОД ФОРМИРАЊА И 15 ОД ПРВЕ СВЕСТРАНЕ ПОМОЋИ

Бележе јубилеје, дружења и путовања

Сваког другог петка у месецу, у поподневним сатима, у недавно реновираном и прелепо уређеном простору Удружења у ужем центру града, лебански пензионери организују традиционално дружење. Забављају се уз музику, расположено ћаскају, а често се на истом месту може затећи повећа група пензионера локалаца како у шах-сали одмеравају снаге. Расположени су и за причу о дешавањима у свом удружењу које већ петнаесту годину заредом успешно води председница Милица Банковић, банкарка у пензији, са својим тимом.

На челу те вредне екипе су Славица Стаменковић-Николић, некадашња професорка географије, затим Мирјана Митић, Милета Анђелковић и други, колеге из бившег Текстилног комбината.

– Имамо изванредну сарадњу са осталих пет удружења пензионера, као и са удружењима грађана из Јабланичког управног округа, посебно са леско-

Милица Банковић, председница Удружења

вачким удружењем. Неколико година у континуитету заједно учествујемо на Регионалној миниолимпијади у малим спортовима. Ове године такмичили смо се у Црној Трави, претходне смо домаћини били ми, док ће наредне 2027. домаћин Миниолимпијаде у малим спортовима бити наше комшије из Медвеђе. Ову прилику ћемо искористити да повећамо колекцију пехара и медаља – узбуђено су нам испричале планове председница Милица Банковић и Славица Стаменковић-Николић.

Иначе, професорка Славица и њена другарица Мирјана озбиљно се залажу и успевају да обезбеде већу материјалну помоћ старачким и самачким домаћинствима, али и оним сиромашним са више деце у сеоским и приградским насељима Лебана.

Због својих хуманитарних активности Удружење пензионера Лебана добитник је више

Просторије Удружења налазе се у центру вароши, у улици Цара Душана 81

награда и признања. Посебно су поносни на традиционалну годишњу „Осмоновембарску општинску награду“ коју су 2025. заслужено добили за резултате постигнуте у здравственом, социјалном и културном збрињавању старије популације у овом граду на обалама Јабланице.

Лебанско удружење у календар својих редовних месечних активности такође је уврстило сусрете и са пензионерима изван Јабланичког управног округа, па су отуда забележена бројна сјајна дружења, попут оних са пензионерима из Бабушнице и Беле Паланке.

Воле и да путују, а када смо их ми посетили у августу ужурбаном су припремали један излет.

– Спремамо се да средином септембра одемо до Призрена и успут обиђемо наше српске светиње. Морам да кажем да је интересовање наших чланова за овај излет велико и сви му се једнако радујемо – узбуђено нам је открила председница Милица Банковић.

Општинско удружење пензионера вароши Лебана формирано је далеке 1946. године на иницијативу групе пензионисаних текстилаца из Горње Јабланице. Ове године бележи два јубилеја – осамдесет година од формирања и петнаест година од прве свестране помоћи старачким и самачким домаћинствима у овој општини. Удружење је врло активно и броји око три хиљаде чланова.

Т. Стевановић

Бодрошки котлић поново окупио најбоље мајсторе рибљег паприкаша

СЛИКАРИ ГУП СОМБОР АКТИВНИ ПРЕКО ЦЕЛЕ ГОДИНЕ

Колонија на Бодрог фесту испунила

Осмог августовског дана, у Дому културе у Бачком Моноштору, одржана је друга по реду ликовна колонија под називом „Колорит“, на којој су своја дела стварали чланови Градског удружења пензионера Сомбор и месне организације села домаћина.

Инспирације није мањкало јер је амбијент Горњег Подунавља са својом флором и фауном веома примамљив за уметнике

свих профила, док се истовремено дешавао и традиционални „Бодрог фест“ – фестивал културе, природе и гастрономије, па су понеки радови осликавали не само природу, него и богатство ношње која плени својим колоритом.

Док су сликари вредно радили (а домаћини месног одбора припремали послужење), на централној бини су се смењивали хорови, тамбураши и

фолклораши, а знатижељници из околних места су се тискали између тезги са локалним ђаконијама.

Пензионери-сликари из ГУП Сомбор су оправдали очекивања организатора, али су и сами били веома задовољни урађеним те су се после придружили посетиоцима у дугачким колонама, с обзиром на то да су спортски, музички, културно-уметнички и гастрономски

Заједно смо бољи и кориснији

Пензионери у Чајетини су током ове године са бројним сарадницима из разних области развили многе активности и тако показали да сви заједно могу да постигну много и да остваре добре и корисне резултате.

Најзначајнија сарадња је са општином Чајетина, која финансијски подржава рад Удружења пензионера, истовремено помаже у организацији излета и путовања и обезбеђује превоз за пензионере. Такође, пензионери својим искуством и ангажовањем дају допринос реализацији одлука које се доносе на седницама Скупштине општине и заједно са локалном самоуправом активно учествују у очувању Златибора. У томе се истиче и сарадња са Комуналним јавним предузећем „Златибор“, где Удружење пензионера општине Чајетина учествује са младима у пошумљавању Златибора, као и у садњи цвећа на јавним површинама.

Пошто се велика пажња посвећује здрављу пензионера, успостављена је сарадња са Домом здравља у Чајетини. Тамошњи лекари задужени су за превентивне прегледе у

оквиру којих пензионерима проверавају крвни притисак и гликемију. Подршку им пружају и лекари из Ужица који бесплатно обављају офталмолошке и ОРЛ прегледе. Како се води рачуна о кућном буџету најстаријих, тако је и омогућена куповина медицинских помагала на више месечних рата.

Није изостала ни сарадња са Црвеним крстом Чајетина, а показало се да тамошњи пензионери и хуманитарци имају много тога заједничког. Пре свега, Црвени крст Чајетина и Удружење пензионера редовно организују акције добровољног давања крви под слоганом „Хуманости на делу“. Како би се што боље организовала ова хумана акција намењена спасавању људских живота, уз сарадњу са Службом за трансфузију крви из Ужица, традиционално се одржава у просторијама Удружења пензионера. Такође, у организацији Црвеног крста Чајетина, а током Дечије недеље, ове године је организовано дружење пензионера са четрдесет малишана из чајетинске ПУ „Радост“. И ово дружење се одвијало у просто-

Са једног од дружења Чајетинаца са најмлађима

ријама Удружења где су се деца детаљно упознала са терминима пензионер и пензија, односно са тим ко и како постаје пензионер и колико дуг пут је потребно прећи да би се дошло до звања пензионер. Пензионери су својим гостима још причали приче, певали песме, деца су уживала, а након свега је стигла и награда од Црвеног крста – слаткиши и сокови. Незаборавни сусрет деце са старијима остао је за сећање и препричавање, а сам догађај је потврда међугенерациске сарадње која се на овим просторима изузетно негује.

У прилог томе говоре и истичу се сусрети пензионера са корисницима Дневног боравка за децу са сметњама у развоју „Зрачак“, посредством Црвеног крста. Током ових дружења одржавају се заједничке радионице из разних области – спремања слаткиша, сликања, певања, играња и лепог понашања. Ови су сусрети дирљиви и емотивни и увек пробу у позитивној атмосфери, а корисни су за обе стране јер доносе радост, зрачак наде, светлости и зрак среће за будућност и срећнији живот свих.

В. Бисић

очекивања

садржаји на овогодишњем фестивалу били распоређени на више локација. Вечерњи програм је окупио бројне певаче, извођаче, тамбураше, цитраше и фолклораше, а забава је у овом малом селу крај Сомбора трајала до касно у ноћ.

И. Огњанов

Сомборски пензионери учесници колоније „Колорит“

АРАНЂЕЛОВАЦ

Признање певачком друштву

Богатим културно-уметничким програмом, 26. јула, општина Аранђеловац обележила је Дан општине и крсну славу Светог Архангела Гаврила, а на свечаној академији тим поводом додељене су награде и признања заслужним организацијама и појединцима.

За изузетан допринос развоју уметности и других друштвено корисних делатности и несебично залагање за унапређење културног, друштвеног и јавног живота заједнице, плакету је добило и певачко друштво Удружења пензионера општине Аранђеловац. Плакету је руководиоцу певачког друштва Гордану Вуковићу и диригенту Миодрагу Ђамиловићу уручио председник општине Горан Орлић.

Пензионерско певачко друштво УПО Аранђеловац већ 15 година свесрдно ради на очувању традиције кроз хорско певање, певање група певача и солиста, док извођењем кореографија, ношњом, сценским реквизитима и амбијентом негује сећање на српске корене. Истовремено, промовише активно старење и неуморно ради на промовисању општине Аранђеловац на многобројним наступима широм Србије и региона.

Певачко друштво УПО Аранђеловац захваљује општини Аранђеловац на додељеном признању, публици на подршци и медијима који прате њихове активности и извештавају јавност о наступима и бројним успесима.

Љ. Б.

„Певај, Србијо“

У оквиру Јулских свечаности у Аранђеловцу је, у организацији „Сретењских свитања 2004“, одржана смотра традиционалне српске песме „Певај, Србијо“.

Учесници из око 30 места из Србије, Републике Српске и Црне Горе, својим ношњама и наступом, показали су како се чува традиција и идентитет једног народа. На смотри је у такмичарском делу учествовала и певачка група УПО Аранђеловац са солистом Вукашином Митровићем, и освојила прво место, пехар и захвалницу.

Чланови Певачког друштва учествовали су и у ревијалном делу, изводећи песму „Шта то радиш, Маро“ (солисти Радмила Стојановић и Миодраг Ђамиловић). И овим наступом пензионери, чланови Певачког друштва и хора УПО Аранђеловац потврдили су квалитет певања, који је био оцењен као врхунски и победнички на такмичењу пензионерских хорова Србије у Новом Саду, те су заслужено номиновани за награду „26. јул“, која се додељује поводом обележавања Дана општине Аранђеловац.

Љ. Б.

ЧАЈЕТИНА

Три реке, сто успомена

Удружењу пензионера општине Чајетина јул и август донели су динамичан програм. Чланови су током два месеца крстарили трима рекама, а фокус путовања био је на упознавању природних лепота и културно-историјске баштине Србије кроз пловидбу и посете манастирима.

Дакле, окосницу летњих излета чиниле су возње бродима на Морави, Лиму и Увцу, те су чајетински пензионери имали прилику да сагледају кањоне и природу из другачије перспективе. Пловидба меандрима Увца пружила је поглед на станиште белоглавог супа, док су возње Лимом и Моравом омогућиле мирнији пролазак кроз сликовите пределе Западне Србије.

Поред речних рута, програм је обухватао и обилазак значајних духовних и историјских средишта у Овчарско-кабларској клисури. Током боравка на Морави, група је посетила манастире Благовештење и Никоље. У Благовештењу су се упознали са историјатом храма познатог по старом иконостасу и чињеници да је ту замонашен патријарх Павле, док је у Никољу организован обилазак манастирског комплекса који се налази на самој обали реке.

Путовања су протекла у доброј организацији, уз велики одзив чланова. У Удружењу пензионера Чајетина истичу да су овакве активности редован део годишњег плана, а циљ је да се најстаријим суграђанима омогући квалитетно дружење, активан одмор и обилазак знаменитости и ван златиборског краја.

П. Р.

СВРЉИГ

Штанд на Белмужијади

У духу традиције и белмужа, Удружење пензионера Сврљиг свој рад је три дана, 31. јула и 1. и 2. августа, преселило на Пастириште, место одржавања Белмужијаде.

На лепо уређеном штанду добродошлицу гостима, уз чашицу белмужа и сврљишке специјалитете, пожелео је Славиша Матејић (на слици), председник сврљишког Удружења пензионера. Јубиларну двадесету Белмужијаду посетио је и председник Србије, Александар Вучић, који се том приликом сусрео са многим грађанима и пензионерима.

Пензионери Сврљига били су добри домаћини делегацији из Шамца, братске општине из Републике Српске, као и колегама и пословним пријатељима из многих градова Србије.

С. Ђ.

БАЈИНА БАШТА

Воле излете и екскурзије

Удружење пензионера Бајина Башта броји око 1.600 чланова, врло је ангажовано и током године спроводи бројне активности. У омиљене активности спадају оне које се тичу организовања излета и екскурзија, а према речима председника Удружења Недељка Ракића, најчешће посећују разна места и сродна удружења у Србији и Републици Српској. У последњих пет месеци били су гости у Ужицу, Ариљу, Братунцу, Власеници, Лозници, Новом Пазару, Крупњу и Милићу. У међувремену, ишли су и на тродневну екскурзију на релацији Бајина Башта-Требиње-Мостар-Сарајево.

– Интересовање и одзив за излете и екскурзије су добри. Из Бајине Баште најчешће крећемо пуним аутобусом, оним већим од педесетак места. Трудимо се да све лепо испланирамо, да спојимо лепо и корисно, па скоро увек посетимо манастире, цркве и друге знаменитости које нам се нађу на том путу. Морамо да истакнемо да имамо одличну сарадњу са локалном фирмом за превоз путника „Коча превоз“, која нам излази у сусрет на разне начине, а нашим члановима даје и значајан попуст – каже Жарко Јовановић, секретар Удружења пензионера Бајина Башта.

М. А.

Признање Спасоју Илићу

Иако је закорачио у десету деценију живота, Спасоје Илић (на слици лево) не престаје са бројним активностима. Недавно је поново изабран за заменика председника Удружења пензионера Бајина Башта и председника Комисије за спорт и рекреацију. Од

омладинских дана везан је за спорт – био је активан спортиста, тренер и спортски радник. Много је допринео припремама бајиноваштанских спортиста за учешће на Међуопштинским омладинским спортским играма.

МОСИ су ове године у јулу одржане у Бајиној Башти, уз учешће око 2.500 спортиста из 33 општине из Србије, Црне Горе, Републике Српске и Федерације БиХ. Том приликом Скупштина МОСИ доделила је Спасоју Илићу признање за допринос развоју ове највеће аматерске спортске манифестације на Балкану. Илић је и члан редакције спортске ревије Бајине Баште, ББ журнала, у којој је задужен за презентовање историје спорта у граду на Дрини.

М. А.

ШАБАЦ

Обуке у оквиру јавних радова

Од давне 2009. године, у оквиру редовних активности Градске организације инвалида рада и инвалидских пензионера Шабац, спроводи се пројекат „Јавни радови“, преко НСЗ и града Шапца. До сада је са евиденције НСЗ ангажовано више од 120 жена са инвалидитетом које су обучене за вештине ткања, веза, златовеза и технику пуствовања вуне.

Полазнице обука су увек, као и сада, са великим задовољством учествовале у креативном дружењу, обучавању и оспособљавању за самостални рад. Неке су и више пута учествовале, у зависности од пројеката и обуке за одређене вештине.

Један број њих је кроз привремене и повремене послове стекао и по 5-6 година радног стажа, што је основ за инвалидску пензију. Остале учеснице су умрежене, раде од куће и тако се економски оснажују.

Ове године ангажоване су три особе са евиденције НСЗ по пројекту „У сусрет ЕХПУ 2027“ у оквиру којег ће се стварати предмети трајне вредности са ознаком географског порекла.

У ГОИРИП Шабац тим поводом изражавају захвалност партнерима из НСЗ на коректној сарадњи, и граду Шапцу на разумевању за све године заједничког пословања.

М. С.

ТРСТЕНИК

Такмичење у висећем куглању

Центар за самостални живот особа са инвалидитетом Трстеник, у оквиру пројекта „Мозаик различитости“, у тамошњем спортско-рекреативном парку код Аеродрома, организовао је седмо по реду такмичење у висећем куглању. Такмичење је било веома посећено, а окупило је велики број учесника из целе Србије.

– Наш Центар за самостални живот особа са инвалидитетом свој рад базира на начелу познатом као Cross-disability, што значи да окупља особе са различитим врстама инвалидитета, код нас првенствено телесним. Углавном се финансирамо кроз пројекте, други начини финансирања као што су донације су ретки, а ове године наше активности подржала је општина Трстеник – рекла је Анђелина Трифић, председница овог удружења.

Такмичење је било манифестацијског типа и трајало је два дана. Првог дана одржано је надметање у висећем куглању, а другог, у сарадњи са КЛИС-ом – Клубом ликовних стваралаца Трстеник, и ликовна колонија.

– Било је то лепо спортско дружење, а већ почетком следећег месеца ћемо учествовати на „Јесењој изложби“ КЛИС-а – најавила је председница Центра за самостални живот особа са инвалидитетом у Трстенику, Анђелина Трифић.

Д. И.

АКТИВНО СТАРЕЊЕ – КЉУЧ ЗА ДУГОВЕЧНОСТ

Јога за сениоре у „Малој Венецији”

„Мала Венеција” је популаран назив за насеље Бездан, смештено на тремеђи Србија-Хрватска-Мађарска и окружено речним токовима и каналима. Карактерише га бујна природа, шуме, водено биље и невероватан мир резервата Горње Подунавље.

Овде се живи у складу са природом која је права инспирација за сликаре, риболовце, песнике, пливаче, кајакаше, а нарочито за рекреативце који у овом парчету раја налазе надахнуће за своје активности. Тако се пре неколико година развила идеја да би управо жене из Бездана које су посвећене кући, породици или газдинству и које немају теретане, тренере, сале за пилатес и остале „савремене” спортске активности, требало преусмерити на јогу од минимум сат времена дневно, што би за собом повукло низ здравствених и менталних бенефита.

Идејни творац овог, сада већ традиционалног окупљања поклоница древне индијске методе саморазвоја, је Славица Перишкић, професорка енглеског језика у пензији. Госпођа Славица сваке године одвоји један летњи месец за јутарње вежбе на обали Великог бачког канала, у хладовини жалосних врба, где се сваког радног дана окупи 20-30 жена старије доби, свесних чињенице да на тај начин смањују стрес и анксиозност, повећавају флексибилност и снагу, и увелико побољшавају равнотежу и држање тела.

Јутарње вежбе на обали Великог бачког канала

Једна од пензионерки која је свакодневно присутна на вежбама истиче како је захваљујући јоги успела да за врло кратко време напусти дугогодишњу зависност од лекова за смирење и несаницу, другој је јога решила проблем болова и напетости у кичми, док је Славици Перишкић ова древна вештина помогла у излечењу од најтеже болести савременог друштва. Управо је то и био мотив да своје знање, које је као вечита путница сакупљала по свету, на неки начин подели са онима којима је то неопходно, а управо су то, како каже, жене из руралних средина окренуте породици и кући а себи најмање.

Питали смо Славицу шта је то у овим вежбама тако специфично.

– Јогом се постиже много тога. Постајеш господар свог тела и свог живота. Спознаш могућности и ограничења и добијеш објек-

тивну слику себе. Вежбе су увек различите и гледам да на сваком часу убацам и оне тешке за које мораш својски да се потрудиш, те тако развијаш вољу и временом стичеш самопоуздање и самоконтролу. А када видиш да можеш да савладаш вежбу, то је као да си савладао самог себе и некако се после тога осећаш задовољно и срећно и то преносиш на друге. Истовремено се то одражава и на твоје здравље јер је наше здравље директна последица нашег размишљања, што ће рећи да постоји директна веза између психичког и физичког стања људи. Како расту лоше мисли, тако расте и болест и обрнуто. А ја желим да ове жене учиним срећним и здравим – истиче Славица – јер је циљ поделити срећу са људима којима си окружен.

И. Огњанов

НА БЕСНОЈ КОБИЛИ ОДРЖАН МЕЂУНАРОДНИ СУСРЕТ ПЛАНИНАРА

На стази прославили и један јубилеј

У оквиру „Врањског спортског лета”, недавно је одржан „Планинарски викенд” током којег су се издвојила два догађаја – Међународни сусрет планинара на Бесној кобили и прослава јубилеја рада и постојања Планинарског клуба „Железничар 2006” из Врања.

Спортско дружење на планини Бесна кобила окупило је више од 150 планинара из Србије и Северне Македоније. За учеснике су биле припремљене две стазе, од 11 и 15 километара, и управо на њима су се десили незаборавни сусрети и дружење високогораца и прослава двадесетог рођендана Планинарског клу-

Учесници планинарског викенда у организацији ПК „Железничар”

ба „Железничар 2006”. Иначе клуб слављеник организује и до седамдесет планинарских акција годишње и броји око сто ангажованих чланова узраста од седам до 77 година активних током свих 365 дана.

Високогорци из Врања током две деценије постојања забележили су значајне резултате, помогли су се највиших врхова Европе, Африке, Азије па и Америке. Председник Планинарског клуба „Железничар

2006”, Дејан Петровић, уручио је захвалнице свим учесницима планинарског викенда на Бесној кобили, међу њима и најстаријем планинару Добривоју Марковићу и најстаријој високогорки Косари Дунчић. Награђене су и најмлађе учеснице, сестре Ружа и Вера Брадић, које се баве планинарским спортом.

Припреме за организацију овог догађаја трајале су више од годину дана. Град Врање је у протеклих годину дана издвојио више од милион динара за рад Планинарског клуба „Железничар”, препознајући квалитет, посвећеност и резултате које клуб остварује.

В. Пешић

Стаж осигурања по основу трудноће и порођаја од 1983. до 1992.

? К. П., Ниш: Породила сам се 1990. године и у том периоду нисам била запослена. Чула сам да бих по том основу могла да добијем девет месеци стажа осигурања. Да ли је сада касно, после толико времена, да поднесем захтев да бих остварила ово право?

Одговор: Свим женама које су се породиле у периоду од 1. јула 1983. године до 31. маја 1992. године, а нису биле запослене, тј. биле су ван радног односа, рачуна се у стаж осигурања време трудноће и порођаја у трајању које се по прописима о радним односима признаје као породилско одсуство.

Временски период који се признаје у стаж осигурања по овом основу зависи од законских прописа који су се примењивали у периоду од 1. 7. 1983.

до 31. 5. 1992. године, а у Вашем случају износи 270 дана или девет месеци стажа осигурања (у периоду од 25. 3. 1984. до 31. 12. 1991. године).

Захтев за признавање у стаж осигурања времена provedеног ван радног односа за време трудноће и порођаја може да се поднесе у сваком тренутку надлежној филијали Фонда према месту становања. Захтев може да се поднесе и електронски преко сервиса е-Шалтер на сајту Фонда ПИО www.pio.rs.

Привремено и коначно решење

? М. Ђ., Стара Пазова: У марту ове године остварио сам право на старосну пензију. Добио сам привремено решење уз образложење да у обрачун нису били укључени подаци о заради за 2025. годину. Да ли је потребно да доставим било какву додатну документацију или ће коначно решење бити донето по службеној дужности?

Одговор: Ако су испуњени услови за остваривање права на пензију, али се, на основу чињеница и података утврђених у матичној евиденцији, не може одлучити о коначном износу пензије, доноси се привремено решење о аконтативном износу пензије у коме мора бити изричито наглашено из којих разлога није могуће одредити коначан износ пензије.

Аконтативни износ пензије одређује се према подацима којима располаже Фонд и усклађује се на начин предви-

ђен за усклађивање пензија.

Након утврђивања недостајућих чињеница и података, привремено решење се по службеној дужности замењује решењем којим се одређује коначан износ пензије, од дана утврђивања права на пензију. У случају да у року од три године од дана правоснажности привременог решења нису утврђене недостајуће чињенице и подаци, аконтативни износ пензије постаје коначан, о чему се такође доноси решење по службеној дужности.

Исплата пензије на текући рачун

? Н. А., Бачка Паланка: Требало би за месец дана да предам захтев за старосну пензију. Да ли је довољно да ради исплате доставим копију картице свог текућег рачуна или је потребан још неки документ?

Одговор: Како би могла да Вам се врши исплата пензије, потребно је да уз захтев за остваривање права на старосну пензију надлежној филијали Републичког фонда ПИО доставите и овлашћење, односно

потврду банке у којој је отворен текући рачун.

Уколико не доставите наведено овлашћење, односно потврду банке, Фонд неће моћи да врши исплату оствареног права.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Радни однос и породична пензија

? З. Б., Ћуприја: Супруг ми је преминуо. Имам 55 година и запослена сам. Да ли то што сам сад запослена значи да никад нећу моћи да остварим право на породичну пензију?

Одговор: У складу са одредбама Закона о ПИО, право на породичну пензију удова стиче ако је до смрти брачног друга навршила 53 године живота. Удова која до смрти брачног друга није навршила 53 године живота, али је навршила 45 година живота, стиче право на породичну пензију када наврши 53 године живота.

За остваривање права на породичну пензију престанак осигурања није услов, али се пензија неће исплаћивати док траје осигурање. Дакле,

можете да остварите право на породичну пензију, али би исплата породичне пензије почела тек након престанка запослења.

Корисници породичне пензије могу да буду радно ангажовани само по уговору о делу и ауторском уговору, а обустава исплате пензије се неће вршити под условом да износ остварене уговорене накнаде на месечном нивоу не прелази износ најниже основице у осигурању запослених, важеће у моменту уплате доприноса.

Пензија и новчана накнада за телесно оштећење

? С. А., Сурчин: Корисник сам старосне пензије, имам одређене здравствене проблеме и занима ме да ли бих можда могао да остварим право на новчану накнаду за телесно оштећење?

Одговор: Право на новчану накнаду за телесно оштећење по Закону о пензијском и инвалидском осигурању имају осигураници код којих је, због повреде на раду или професионалног обољења, дошло до губитка или битнијег оштећења појединих органа или делова тела, и уколико телесно оштећење износи најмање 30 одсто.

Ако је телесно оштећење настало као последица болести или повреде ван рада, тада нису испуњени законски услови за остваривање права на ову новчану накнаду. У том случају се Фонду ПИО може поднети захтев за утврђивање процента телесног оштећења, уз медицинску доку-

ментацију, и уколико се вештачењем утврди постојање телесног оштећења, зависно од његовог процента, постоји могућност да се оствари право на неке од олакшица, као што су рефундација плаћеног пореза на додату вредност, затим ослобађање од дажбина приликом регистрације моторних возила и друге. Информације о евентуалним бенефицијама по основу утврђеног телесног оштећења приликом плаћања комуналних услуга, паркинга, путарине и слично могу се добити у општинским службама које се баве заштитом особа са инвалидитетом или директно у предузећима која пружају такве услуге.

шареница шареница шареница

СКАНДИНАВКА

АУТОР: РАЈКО КУЗМА- НОВИЋ	ЛУКСУЗНИ АУТОМОБИЛ	ВЕРИФИКО- ВАНО	ПУТ ОД ТУЦИАНОГ КАМЕНА	АЛПИ- НИСТИКИЊЕ	АРТИЉЕР. ИЗВИЈАЧКИ ДИВИЗИОН	СПОЉНО- ТРГОВИН. АРБИТРАЖА
БУСОЛА						
МИНЕРАЛ СА АВАЛЕ						
ПЕРИОД ОД ДЕСЕТ ГОДИНА						
ДРЖАВА У АЗИЈИ					НАДГЛЕ- ДАЊЕ, НАДЗИРАЊЕ	ЖЕНА ИЗ ДРЕВНЕ АСИРИЈЕ
ЗАПУ- ШТЕНО ЗЕМЉИШТЕ						
ВРСТА ЛУЖНОГ ВОЂА						
ДЕЛОВИ ЦЕЛИНЕ						
 ГЛАС ОСИГУРАНИКА	СЕОСКА ОБУЋА (ЈЕДНИНА)	ДО ОНОГ МЕСТА	РЕПУБЛИ- ЧКИ ЗАВОД ЗА РАЗВОЈ РАВНА КОСИНА (МАТ.)			
ОДБАЧАЈ ОД ЗЕМЉЕ						
ГОЊЕЊЕ БЕГУНЦА						
АМФИБИ- СКИ ТРАН- СПОРТЕР				СТАРЕ- ШИНЕ КОЗАКА	ЋЕЛАВКО	ИРИНА ОД МИЉА
НАМАКНУТИ						
НЕПРОФЕ- СИОНАЛАЦ						
НЕПОКР. МОРСКЕ ЖИВОТИЊЕ						
 ГЛАС ОСИГУРАНИКА	КАРДИО- ВАСКУЛ. СИСТЕМ	ГЛАВНИ ГРАД ЈОРДАНА	ИСТА СЛОВА			
ОБЛИВЕНИ КРВЉУ						
КОЊ ЦРНЕ ДЛАКЕ						
МАЛА СРНА						

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										

ВОДОРАВНО: 1. Устава, 2. Велико књижевно дело, 3. Део пређеног пута, 4. Прилив, 5. На друго страни, 6. Исток - Временски термин, 7. Тениски клуб - Нико, 8. Вршилац дужности - Виолина (турц.), 9. Хумка на гробљу - Ситан мађарски новац, 10. Планина у Босни - Пасмина, 11. Натријум - Полуострво у Индији - Савез за телесно васпит., 12. Енергија - Тропска биљка, сусам - Америчка глумица Хатавеј, 13. Свирач на виолини (мн.), 14. Порторикански певач, 15. Фармацеуткиња.

УСПРАВНО: 1. Амерички глумац - Жена митског краља Артура, 2. Обртни део електромотора - Чворуга - Инжињер. извијач. патрола, 3. Непрофесионалац - Родна кућа - Птица грабљивица, 4. Најзад - Тврда вештачка смола, 5. Наша певачица - Једногодишње прасе, 6. Југосл. есперантска федерација - Дрвена чинија, 7. Владар у емирату - Женско име, 8. Град у Тексасу - Самост. трговин. радња, 9. Средство за анестезију, 10. Неравна површина.

РЕШЕЊЕ: компас, авалит, декада, иран, ледина, анапас, комади, врз, одаскок, потера, атр, намаћи, аматер, корали, аман, крвави, вранац, срница.

РЕШЕЊЕ: брана, роман, етапа, доток, преко, и, рок, тк, нијејдан, вд, ђемане, проб, филер, игман, раса, на, кач, ств, е, сезам, ен, виолинисти, рики мартин, апотекарка.

Да ли сте знали ...

– да су тзв. „Врата пакла“ у Туркменистану настала људском грешком? Геолози су 1971. у потрази за нафтом случајно пробили подземну пећину пуну природног гаса. Тло се урушило, а да би спречили ширење метана, стручњаци су одлучили да запале гас верујући да ће изгорети за неколико дана. Пола века касније овај кратер пречника 70 м и даље букти у пустињи Каракум и привлачи туристе из целог света. На дну гротла откривена је јединствена врста бактерија које не постоје ни на једном другом месту на Земљи.

– да се план за спас аустралијске пољопривреде претворио у праву еколошку катастрофу? Фармери су, очајни због буба које су им јеле шећерну трску, 1935. увезли стотинак жаба крастача из Јужне Америке надајући се да ће их оне потаманити. Међутим, њиховим неконтролисаним размножавањем Аустралија је уместо спасилаца добила права чудовишта. Жабе крастаче на том тлу немају природних непријатеља, а веома су отровне и сваки предатор који их поједе заврши мртав.

– да је човек случајно створио највећи блатни вулкан на свету? Непажљива бушотина за гас на индонежанском острву Јава 2006. изазвала је огромну експлозију и прогутала читаво села. Овај шокантан феномен, назван Луси, настао је када су инжењери погрешним бушењем ослободили заробљене подземне гасове под невероватним притиском. Уместо гаса, тај притисак је ка површини повукао муљ и блато које научници још увек не могу да зауставе.

– да у САД постоји град испод којег ватра гори већ више од 60 година? Паљење градске депоније 1962. захватило је напуштене руднике угља под земљом и иницирало вечни пожар. Ватра се проширила кроз богата налазишта антрацита и више није било могуће угасити је. Због отровних гасова и пропадања земље, држава је евакуисала становништво па је Сентрејлија постала стварни „град духова“. Стручњаци процењују да под земљом има довољно угља да овај пожар бесни још најмање 250 година.

– да једна математичка грешка може заувек променити географску карту света? Амерички научници су 1954. тестирали водородну бомбу у Пацифику, али је због лошег прорачуна експлозија била четири пута јача од очекиване. Сила детонације је за неколико секунди буквално збрисала неколико мањих острва и уништила сав живи свет у околини. На том месту створен је кратер широк два км и дубок 75 м, а овај вештачки ожиљак на Атолу Бикини и данас је трајни део географске карте који се јасно види и из свемира.

Лековите мисли

Човек је сличан фикусу. Воли хладовину!

Нечасни људи бар не морају да враћају дуг части.

Код неког је занимање занимација.

Брине о својој кожи, а другог дере!

Моралан сам. Ваљда ћу преживети.

Не ваља кад се глас разумних изгуби у галами грлатих!

Душан Старчевић

Писци, књиге и читаоци

Превише писаца квари књижевност.

Многе писце лако је прочитати, али је тешко прочитати њихове књиге.

Писац не бира читаоце, читаоци бирају писце.

Мало читамо јер смо много природно начитани.

Живот пише романе, али огромна већина тих романа нема никакву књижевну вредност.

Многи наши најпознатији писци немају читаоце, али имају своје жирије.

Милан Р. Симић

Ослонац

Ако се ослањате само на себе, имате најбољи ослонац.

Људи се најлакше упознају са дистанце.

Истина је у оној капи која прелије чашу.

Ако нешто морате, или засуците рукаве или „подвијте реп“.

Само бездушни траже бољи живот. Остали се за њега изборе.

Макар и у машини, мењајте ништа за све – што вам недостаје.

Пеко Лаличић

Релаксација

Доскоци

Решили смо велики проблем. Уситнили смо га.

Док је пчела, биће и трутова.

Пироман се лако пали.

У бежању од одговорности имамо најбоље пролазно време.

Оно о чему будала машта, паметном ни у сан не долази.

Упад у мишоловку зависи од мамца.

Раде Ђерговић

Мисао са осмехом

Ништа не разумем, а све знам.

Поштење ми није дало резултат. Одустао сам.

Коме је празна глава и јастук га жуља.

Воће је добро родило. Нађе се понеки црв сумње.

Лепо је са културом. С пуним новчаником је још лепше.

Јефтиније је написати књигу него купити је.

Радомир Станојековић

Hörmann.

Sa sigurnošću za ceo život.

- Motor za vrata PortaMatic, za udoban prolazak bez barijera
- Integrisano LED osvetljenje i energetski efikasni delovi za minimalnu potrošnju struje
- Standardna CO₂ neutralnost za sve proizvode za stambene zgrade, npr. sobna vrata i motore za vrata

Saznajte više o našoj strategiji održivosti, na www.hoermann.com/sustainability

HÖRMANN
garažna i industrijska vrata